

SVERIGES EKONOMI

Statistiskt perspektiv

Ur innehållet:

Svag export bakom dämpad BNP-utveckling..... sid 4

Den svenska ekonomin fortsatte att utvecklas svagt fjärde kvartalet när BNP ökade med 0,2 procent i säsongrensade tal. Exporten sjönk kraftigt och var den del av ekonomin som höll tillbaka tillväxten mest. Samtidigt steg hushållskonsumtionen som drogs upp av ökade bilinköp.

Ny statistik från national- räkenskaperna: BNP-indikatorn..... sid 10

Till följd av en ökad efterfrågan på allt mer aktuell ekonomisk information har SCB utvecklat ny statistik, BNP-indikatorn. Den kommer att publiceras för första gången den 5 maj 2020. Det är en tidigt sammanställd indikator för den kvartalsvisa utvecklingen av BNP.

Stora skillnader i sparande mellan hushåll..... sid 15

SCB har deltagit i ett internationellt arbete med att ta fram statistik över sparande för olika inkomst- och hushållsgrupper enligt nationalräkenskapernas definitioner. Resultaten visar bland annat att sparandet, mellan 2008 och 2015, minskade för dem med lägst inkomster.

Nytt system jämnar ut kommunernas ekonomi ..... sid 18

Inför år 2020 gjordes det kommunala utjämningssystemet om. Hur ser utfallet ut för våra kommuner och regioner, och hur ser förändringen i utfallet ut jämfört med år 2019? I den här artikeln redovisas utfallet samt förändringen jämfört med året innan.

Innehåll

Sammanfattning.....	3
BNP	4
Tidigare fördjupningsartiklar	22

Fördjupningsartiklar

Ny statistik från nationalräkenskaperna: BNP-indikatorn	10
Ändrade publiceringstidpunkter för BNP.....	14
Stora skillnader i sparande mellan hushåll	15
Nytt system jämnar ut kommunernas ekonomi.....	18

SCB-Indikatorer

Webbpublikationen SCB-Indikatorer utkommer omkring den första i varje månad (utom i augusti) och ger en översikt av konjunkturläget, baserad på de färskaste siffrorna. Du hittar den på www.scb.se/scb-indikatorer/

Sammanfattning

Fortsatt dämpad tillväxt i svensk ekonomi

Den svenska ekonomin fortsatte att utvecklas svagt fjärde kvartalet när BNP ökade med 0,2 procent i säsongrensade tal. Exporten sjönk kraftigt och var den del av ekonomin som höll tillbaka tillväxten mest. Samtidigt steg hushållskonsumtionen som drogs upp av ökade bilinköp.

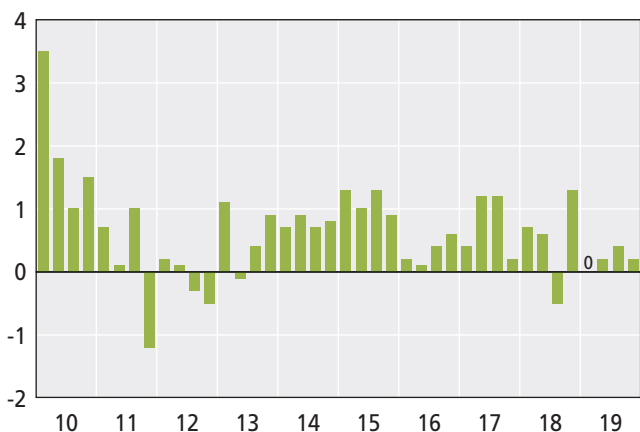
Den svenska BNP-tillväxten var dämpad under hela 2019. I genomsnitt uppgick tillväxten till 0,2 procent per kvartal, vilket är en bra bit under genomsnittet för den senaste tioårsperioden på 0,6 procent. Den svaga utvecklingen under fjärde kvartalet var dock inte unik för Sverige utan BNP fortsatte att växa långsamt runt om i Europa. I EU-länderna ökade BNP med 0,1 procent jämfört med kvartalet innan, vilket var den svagaste utvecklingen under 2019. I Tyskland, Europas största ekonomi och en av Sveriges viktigaste handelspartners, var BNP oförändrad. I Frankrike och Italien var utvecklingen ännu svagare, då BNP sjönk.

Det var framför allt en lägre export som höll tillbaka det svenska BNP-utfallet under fjärde kvartalet. Nedgången följer efter sex kvartal i rad med ökad export. Importen minskade också, men nedgången i exporten var större vilket resulterade i ett negativt BNP-bidrag från utrikeshandeln.

Hushållens konsumtion fortsatte att öka för tredje kvartalet i följd och drog upp BNP-tillväxten med 0,3 procentenheter. En stor del av uppgången utgjordes av nya bilinköp. De ökade bilinköpen förklaras sannolikt av att skärpta regler för fordonsskatten började gälla från och med årsskiftet 2020.

Bruttonationalprodukten (BNP)

Procentuell förändring från föregående kvartal.
Säsongrensade värden

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2019

De fasta bruttoinvesteringarna sjönk fjärde kvartalet och har därmed noterat nedgångar under tre av årets fyra kvartal. Investeringarna drog ner kvartalets BNP-utveckling med 0,1 procentenheter där maskininvesteringar bidrog mest till nedgången. Lagerinvesteringarna höjde BNP-utvecklingen med 0,2 procentenheter medan den offentliga konsumtionen var oförändrad jämfört med kvartalet innan.

Detta nummer av Sveriges ekonomi – statistiskt perspektiv innehåller även tre fördjupande artiklar inom området nationalräkenskaper.

BNP-indikatorn, ny statistik från nationalräkenskaperna

Efterfrågan på allt mer aktuell ekonomisk information har ökat. Det har de senaste åren drivit på statistikbyråer i EU att utveckla metoder för tidigare sammanställning av BNP. SCB har därför utvecklat ny statistik, BNP-indikatorn, som publiceras för första gången 5 maj 2020. Det är en tidigt sammanställd indikator för den kvartalsvisa utvecklingen av BNP.

Stora skillnader i sparande mellan hushåll

SCB har deltagit i ett internationellt arbete med att ta fram statistik över sparande för olika inkomst- och hushållsgrupper enligt nationalräkenskapernas definitioner. Resultaten visar bland annat att sparandet, mellan 2012 och 2015, minskade för dem med lägst inkomster.

Nytt system jämnar ut kommunernas ekonomi

Inför år 2020 gjordes det kommunala utjämningsystemet om. Hur ser utfallet ut för våra kommuner och regioner, och hur ser förändringen i utfallet ut jämfört med år 2019? I den här artikeln redovisas utfallet samt förändringen jämfört med året innan.

Svag export bakom dämpad BNP-utveckling

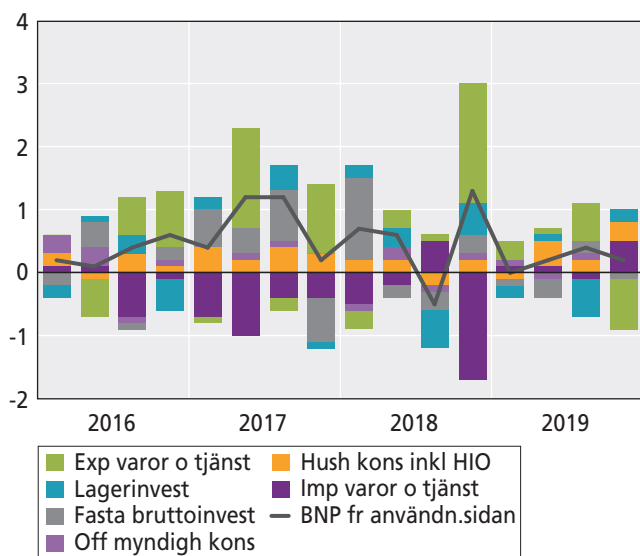
Den svenska ekonomin fortsatte att utvecklas svagt fjärde kvartalet när BNP ökade med 0,2 procent i säsongsrensade tal och jämfört med kvartalet innan. Exporten sjönk kraftigt och var den del av ekonomin som höll tillbaka tillväxten mest. Samtidigt steg hushållskonsumtionen som drogs upp av ökade bilinköp. De fasta bruttoinvesteringarna minskade och bidrog negativt till kvartalets BNP-tillväxt.

Den svenska BNP-tillväxten var dämpad under hela 2019. I genomsnitt uppgick tillväxten till 0,2 procent per kvartal, vilket är en bra bit under genomsnittet för den senaste tioårsperioden på 0,6 procent. Den svaga utvecklingen under fjärde kvartalet var dock inte unik för Sverige och runt om i Europa fortsatte BNP att växa långsamt. I EU-länderna ökade BNP med 0,1 procent jämfört med kvartalet innan, vilket var den svagaste utvecklingen under 2019. I Tyskland, Europas största ekonomi och en av Sveriges viktigaste handelspartners, var BNP oförändrad. I Frankrike och Italien var utvecklingen ännu svagare, då BNP sjönk jämfört med kvartalet innan. Däremot fortsatte den spanska ekonomin att växa i snabb takt.

Det var framför allt exporten som höll tillbaka det svenska BNP-utfallet under fjärde kvartalet. Efter sex kvartal i följd med ökad export noterades en kraftig nedgång fjärde kvartalet. Samtidigt minskade också importen, vilket påverkade BNP positivt och motverkade nedgången något. Exporten minskade dock mer än importen, vilket resulterade i ett negativt BNP-bidrag från utrikeshandeln.

Bidrag till BNP-tillväxten

Tillväxt i procent och bidrag i procentenheter

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. fjärde kvartalet 2019

Hushållens konsumtion fortsatte att öka för tredje kvartalet i följd och drog upp BNP-tillväxten med 0,3 procentenheter. En stor del av uppgången utgjordes av nya bilinköp. De ökade bilinköpen förklaras sannolikt av att skärpta regler för fordonsskatten började gälla från och med årsskiftet 2020.

De fasta bruttoinvesteringarna sjönk för tredje kvartalet under året och drog ner kvartalets BNP-utveckling med 0,1 procentenheter där minskade maskininvesteringar bidrog mest till nedgången. Lagerinvesteringarna höjde BNP-utvecklingen med 0,2 procentenheter medan den offentliga konsumtionen var oförändrad jämfört med kvartalet innan.

Svagare utrikeshandel

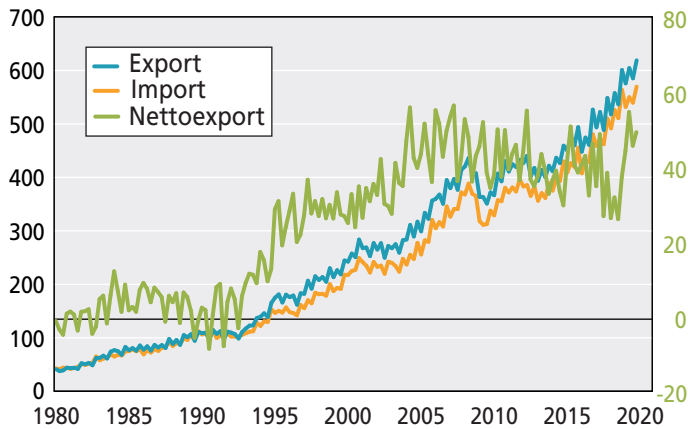
Svensk export har haft en god utveckling de senaste åren. Detta trots en svagare konjunktur i omvärlden och framför allt i Europa som är den viktigaste marknaden för svensk export. Förmodligen har exporten gynnats av den svaga kronkursen, som gett svenska varor konkurrensfördelar relativt andra länder. Exporten steg sex kvartal i rad fram till tredje kvartalet 2019, då den ökade rejält och drog upp kvartalets BNP-utveckling. Fjärde kvartalet kom dock en kraftig nedgång. Exporten höll tillbaka BNP-tillväxten med 0,8 procentenheter. Importen sjönk också, vilket gav ett positivt BNP-bidrag på 0,5 procentenheter. Nedgången i exporten var dock större än importminskningen, vilket innebär att utrikeshandeln sammantaget bidrog negativt till kvartalets BNP-utveckling. Nettoexporten höll tillbaka BNP med 0,3 procentenheter och utrikeshandeln var därmed den del av ekonomin som bidrog mest negativt till tillväxten fjärde kvartalet.

Positiv nettoexport sedan början av 1990-talet

Sett över flera decennier har exporten och importen följts åt och haft en likartad utveckling under olika konjunkturfaser. Värdet på den svenska exporten har överstigit värdet på det som importerats varje kvartal sedan slutet på 1992, vilket innebär att Sverige har haft ett positivt exportnetto sedan dess. Handeln med utlandet tog rejäl fart under mitten av 1990-talet, vilket sammanfaller med Sveriges inträde i EU-samarbetet. Framför allt ökade exporten snabbt under denna period. Under 2000-talet har däremot importen överlag haft en något starkare tillväxt än exporten, även om värdet på exporten hela tiden har överstigit importvärdet. Det senaste året har dock nettoexporten, i löpande priser, åter stigit vilket illustreras i diagrammet nedan.

Export, import och nettoexport

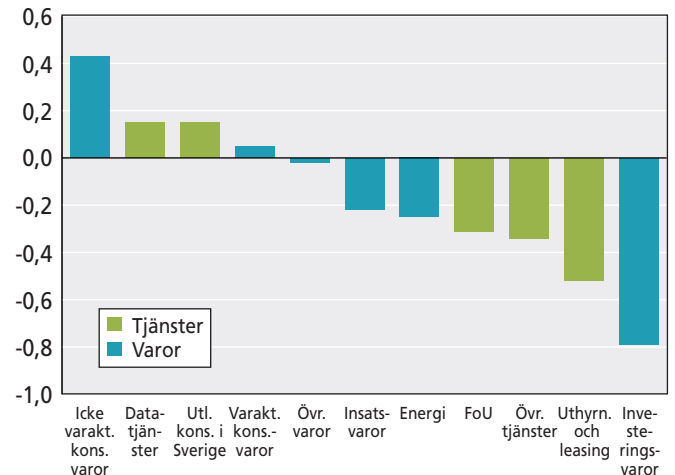
Löpande priser, miljarder kronor. Export och import (vä), nettoexport (hö)

Källa: Nationalräkenskaperna Data t.o.m. fjärde kvartalet 2019

Bidrag i procentenheter till exportökningen fjärde kvartalet 2019

Säsongrensade värden, fasta priser, referensår 2018

Källa: Nationalräkenskaperna

Minskad export av investeringsvaror bidrog mest nedåt

Fjärde kvartalet minskade exporten med 1,7 procent jämfört med kvartalet innan. Nedgången i exporten följer efter en kraftig uppgång kvartalet innan, då tjänsteexporten ökade på bred front. Såväl exporten av varor som tjänster sjönk under fjärde kvartalet. Exporten av varor drog ner den totala exportutvecklingen med 0,8 procentenheter medan exporten av tjänster gav ett negativt bidrag på 0,9 procentenheter.

Inom flertalet produktgrupper sjönk exporten fjärde kvartalet. I NR sker säsongrensningen på en relativt grov nivå, där fördelningen sker enligt MIG (Main Industrial Groupings). Exporten av investeringsvaror sjönk med 2,8 procent jämfört med kvartalet innan och var den produktgrupp som bidrog klart mest till den totala exportnedgången. Det var flera andra produkter som noterade betydligt större procentuella nedgångar, men då investeringsvarorna är så betydande till följd av sin stora vikt, blev det negativa bidraget från dessa större. Exempel på investeringsvaror är motorfordon, maskinutrustning, datorer m.m. Därefter bidrog uthyrning och leasing, som bland annat består av licenser, mest till exportnedgången. Denna produktgrupp sjönk med 17 procent jämfört med kvartalet innan. Då försäljning av patent och licenser till utländska företag kan avse stora summor kan dessa fluktuera rejält mellan kvartalen. Det får till följd att exportutvecklingen påverkas kraftigt vissa kvartal.

Även aggregatet övriga tjänster, som noterade en nedgång på 2,1 procent, bidrog relativt mycket till den minskade exporten fjärde kvartalet. I likhet med investeringsvarorna har övriga tjänster en hög vikt och därmed en stor påverkan på utfallet. Övriga tjänster är den klart största produktgruppen inom tjänsteexporten och utgör ungefär halva tjänsteexporten. Aggregatet omfattar exempelvis förlagsverksamhet, transport-, huvudkontors-, arkitekt- och finansiella tjänster.

Även om exporten totalt sett backade så noterades det ökning inom några produktgrupper jämfört med kvartalet innan. Exporten av icke-varaktiga konsumtionsvaror ökade med 4,1 procent och var den produktgrupp som bidrog mest positivt. Det är femte kvartalet i följd som exporten av detta aggregat ökade. Här ingår bland annat exporten av livsmedel, kläder, sportartiklar och läkemedel.

Exporten av läkemedel ökade kraftigt 2019

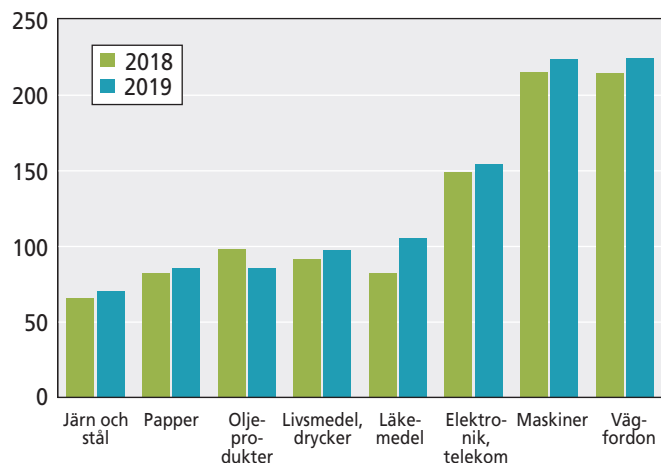
I utrikeshandelsstatistiken¹ publiceras exportuppgifter på en mer detaljerad nivå än i NR. Exporten av varor fördelas enligt SITC²:s varuområden. I diagrammet nedan redovisas Sveriges största exportprodukter under 2018 och 2019. Det är två varuområden som är i en klass för sig vad gäller exportvärde; vägfordon och maskiner. Dessa står vardera för ungefär 15 procent av den totala varuexporten. Exporten av vägfordon hade en något mer gynnsam utveckling under 2019 och ökade med 5 procent medan exporten av maskiner steg med 4 procent, jämfört med 2018 och i löpande priser. Inom vägfordon står personbilar för en betydande del men här ingår även last- och dragbilar samt delar och tillbehör. Sveriges tredje största exportprodukt är elektronik och telekom som utgör en tiondel av den totala varuexporten. Därefter följer exporten av läkemedel vars exportandel uppgår till strax under 7 procent. Av dessa stora exportprodukter ökade exporten av läkemedel klart snabbast, med hela 28 procent, jämfört med året innan. Exporten av oljeprodukter utvecklades däremot åt motsatt håll och minskade under 2019.

¹ Det finns vissa skillnader mellan NR:s redovisning av utrikeshandeln och SCB:s utrikeshandelsstatistik. NR använder sig av definitionen ekonomiskt ägarskap för att definiera utrikeshandel medan utrikeshandelsstatistiken använder sig av gränspassage. Vidare inkluderar NR merchanting (d.v.s. den del av treparts-handel som innebär att företag i Sverige köper produkter utomlands för att sedan sälja dem utan att först ta hem dem till Sverige) som varuhandel.

² SITC=Standard International Trade Classifications, är ett standardiserat sätt att kategorisera varor som används för import- och exportstatistik.

Sveriges största exportprodukter

Enligt SITC varufördelning, miljarder kronor

Källa: Utrikeshandel med varor

Norge nu största exportmarknaden

Under 2019 var Norge det största mottagarlandet av svenska varor och passerade därmed Tyskland som förfogade över förstaplatsen 2018. Norge och Tyskland har länge varit de klart största exportmarknaderna och står vardera som mottagare av drygt var tionde svensk exportvara. Under 2019 ökade varuexporten till Norge med 7 procent, medan motsvarande siffra för Tyskland var blygsamma 2 procent. Konjunkturen i Tyskland har varit dämpad på sistone, vilket får följdverkningar på såväl efterfrågan som importen. Särskilt svag har tillväxten inom tillverkningsindustrin varit. Svenska varor som har stora exportvärden till Tyskland är bland annat fordon och fordonsdelar, maskiner samt papper- och pappersprodukter. Även till Norge är exporten av fordon och fordonsdelar betydande och dit exporteras också stora volymer av elektriska maskiner, maskiner samt mineraliska bränslen.

Sveriges största varuexportmarknader

Andel av total varuexport enligt SITC varufördelning, avser 2019

Mottagarland	Andel i %	Förändring i % 2019/2018
Norge	10,7	7
Tyskland	10,5	2
USA	8,0	23
Finland	7,1	7
Danmark	7,0	6
Storbritannien	5,4	1
Nederländerna	5,3	-6
Kina	4,7	7
Frankrike	4,1	-1
Belgien	4,0	4

Källa: Utrikeshandel med varor

Under 2019 ökade exporten till USA kraftigt, med hela 23 procent och landet avancerade från att ha varit det femte största mottagarlandet 2018 till en tredjeplats 2019. Fjärde respektive femte största mottagare är våra nordiska grannländer, Finland och Danmark. Europa är den klart viktigaste marknaden för svensk export och står som mottagare av 73 procent av varuexporten. Bland de tio största mottagarna

återfinns endast två utomeuropeiska länder; USA och Kina. Under 2019 ökade dock den svenska exporten snabbare till utomeuropeiska länder än till europeiska. Störst var ökningen till den amerikanska kontinenten, men det noterades en hygglig uppgång även till Asien.

Coronaviruset som bröt ut i Kina under de sista dagarna i december och som sedan har spridits till stora delar av världen, har sannolikt inte haft någon påverkan på förra årets handelssiffror. Följderna av virusutbrottet kommer istället att synas i statistiken kommande månader.

Minskad import bidrog positivt till BNP-utvecklingen

Importen minskade med 1,2 procent fjärde kvartalet, i säsongrensade, fastprisberäknade tal, enligt NR. Det är klart svagare än genomsnittet de senaste tio åren som uppgår till 0,8 procent. Den minskade importen hade en positiv påverkan på BNP-utfallet. Dock sjönk exporten ännu mer, vilket innebar att bidraget från nettoexporten var negativ under kvartalet.

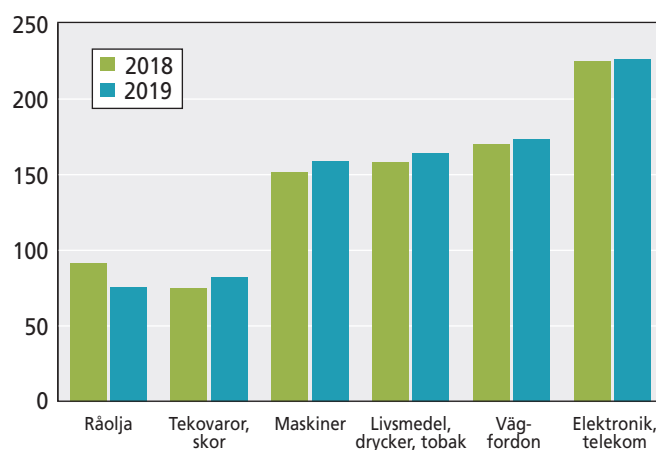
Det var varuimporten som drog ner den totala importutvecklingen medan tjänsteimporten ökade. Importen av varor sjönk med 2,1 procent, där bland annat minskad import av insatsvaror samt energi bidrog till nedgången. Däremot ökade importen av investeringsvaror. Importen av tjänster ökade med 0,6 procent fjärde kvartalet. Uppgången förklaras bland annat av ökad import av uthyrning och leasing samt av datatjänster. Den svenska konsumtionen i utlandet, som i NR redovisas som tjänsteimport, sjönk tvärtom under kvartalet.

Störst importökning av kläder och skor 2019

Utrikeshandelns statistik visar att den klart största importvaran, enligt SITC:s varuområden, är elektronik och telekom. Den utgör ungefär 15 procent av den totala varuimporten. Importen av elektronik och telekom var i stort sett oförändrad jämfört med 2018. Näst störst var importen av vägfordon som utgör knappt 12 procent av den totala varuimporten. Jämfört med året innan ökade importen med 2 procent, där personbilarna ökade hyggligt medan delar och tillbehör minskade och höll tillbaka utvecklingen.

Sveriges största importprodukter

Enligt SITC varufördelning, miljarder kronor

Källa: Utrikeshandel med varor

Ungefär 11 procent av de varor som importeras är livsmedel. Importen av livsmedel är klart större än exporten av densamma. Utav de större produkterna ökade importen mest av tekovaror¹ och skor jämfört med året innan. Importen av råolja sjönk tvärtom relativt kraftigt under 2019.

Importen från Kina ökade snabbt 2019

Tyskland är i särklass det land Sverige importerar mest ifrån och knappt var femte importerad vara kommer däriifrån. Importen från Tyskland är klart större än den svenska exporten till landet. Samma sak gäller den näst största importmarknaden, Nederländerna. Tredje störst är importen från Norge. Till Norge är dock exporten större än importen, vilket innebär att Sverige har ett positivt exportnetto visavi vårt grannland. Det är fallet också när det kommer till den fjärde största importmarknaden, Danmark. Under 2019 sjönk importen från Danmark något jämfört med året innan. Det gjorde den också från Storbritannien. Eventuellt har den relativt stora nedgången på 8 procent ett samband med osäkerheten inför Brexit.

Sverige har ett negativt exportnetto gentemot Kina då värdet på importen av kinesiska varor överstiger svenska varors exportvärde. Av de större importmarknaderna är Kina det land som importen, procentuellt sett, ökade mest ifrån under 2019. Det återstår att se i vilken omfattning världshandeln påverkas av Coronavirusets utbrott.

Sveriges största varuimportmarknader

Andel av total varuimport enligt SITC varufördelning, avser 2019

Mottagarland	Andel i %	Förändring i % 2019/2018
Tyskland	17,9	1
Nederländerna	9,4	2
Norge	9,2	8
Danmark	6,6	-4
Kina	5,2	13
Finland	4,9	5
Storbritannien	4,6	-8
Belgien	4,4	5
Polen	4,2	7
Frankrike	3,8	4

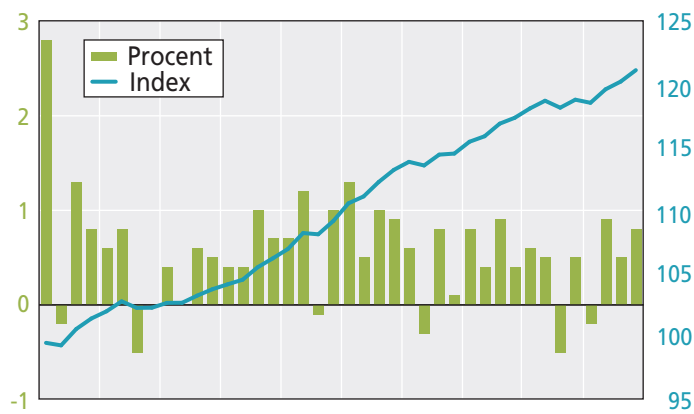
Källa: Utrikeshandel med varor

Positivt BNP-bidrag från hushållskonsumtionen

Fjärde kvartalet ökade hushållens konsumtion med 0,8 procent, säsongrensad och jämfört med tredje kvartalet. Ökningen var därmed högre än de senaste tio årens genomsnittliga tillväxttakt på 0,6 procent. Den var även större än kvartalet innan. Hushållskonsumtionen bidrog med 0,3 procentenheter till kvartalets BNP-tillväxt.

Hushållens konsumtionsutgifter

Procentuell förändring från föregående kvartal (vå) samt index 2010=100 (hö). Säsongrensade kvartalsvärden

Källa: Nationalräkenskaperna Data t.o.m. fjärde kvartalet 2019

Under det senaste decenniet har hushållskonsumtionen varit en stabil faktor till den svenska BNP-tillväxten. Visserligen har konsumtionen minskat under några kvartal men sett till helårsutvecklingen har den ökat samtliga år och lämnat positiva bidrag till BNP-utvecklingen. Den ökade hushållskonsumtionen går hand i hand med en snabb befolkningstillväxt. Sedan 2010 har medelfolkmängden i Sverige ökat från knappt 9,4 till 10,3 miljoner under 2019. Det motsvarar en ökning på nästan 10 procent. Samtidigt har konsumtionsvolymen per invånare ökat de senaste tio åren² vilket ytterligare bidragit till den totala konsumtionsökningen.

Skärpt malus gav ökade bilinköp

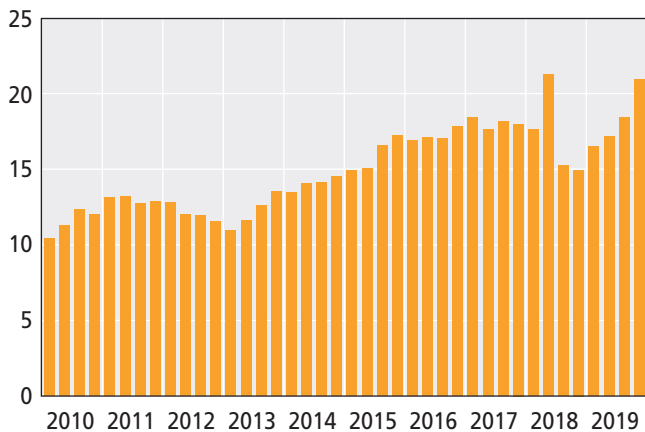
Fjärde kvartalet 2019 lyftes framförallt av att konsumtionen av bilar ökade mycket kraftigt. Bilförsäljningen steg med 13,6 procent i säsongrensade tal jämfört med kvartalet innan och transporter och fordon var den konsumtionsgrupp som stod för det största bidraget till den totala konsumtionsökningen. Bidraget på 0,5 procentenheter kom från de ökade bilinköpen medan övriga transportutgifter inte hade någon nämnvärd påverkan. Fjärde kvartalet la hushållen drygt 73 miljarder på transporter och fordon, vilket motsvarade 13 procent av de totala utgifterna. I gruppen ingår, förutom utgifter för nya och begagnade bilar, driftskostnader för fordon samt transporttjänster som till exempel järnväg-, flyg- och långfärdsbussresor samt kollektivtrafik. Mest pengar lägger hushållen på driftskostnader, såsom underhåll, reparation och drivmedel, medan inköp av bilar och andra fordon inte utgör en lika stort utgiftspost. Däremot så fluktuerar bilinköpen mest vilket påverkar upp- och nedgångarna mellan kvartalen.

¹ Kläder och textilier

² Se t.ex. Sveriges ekonomi – statistiskt perspektiv, nummer 3 2019.

Hushållens bilinköp

Säsongrensade värden, fasta priser, referensår 2018, miljarder kronor

Källa: Nationalräkenskaperna Data t.o.m. fjärde kvartalet 2019

Den kraftiga ökningen av bilkonsumtionen fjärde kvartalet förklaras sannolikt av att nya regler för fordonsskatten började gälla från och med årsskiftet 2020. Bonus malus-systemet infördes för första gången i juli 2018. Det premierar köp av bilar med låga utsläpp med en bonus men ger tvärtom en förhöjd skatt under de tre första åren vid köp av bensin- eller dieslbilar. Första januari i år ändrades metoden för att mäta fordonens utsläpp, vilket ger högre mätvärden än tidigare och därmed högre fordonsskatt. Många hushåll passade därför på att köpa en ny bensin- eller dieslbil under fjärde kvartalet innan regeländringarna trädde i kraft. Det följer samma mönster som vid införandet av bonus malus-systemet 2018. Då ökade hushållens bilinköp markant andra kvartalet innan det nya regelverket slog igenom för att tredje kvartalet minska rejält. Statistiken över nyregistrerade personbilar visar en kraftig nedgång i januari i år vilket kan vara en indikation på en liknande utveckling med en minskad bilkonsumtion första kvartalet i år.

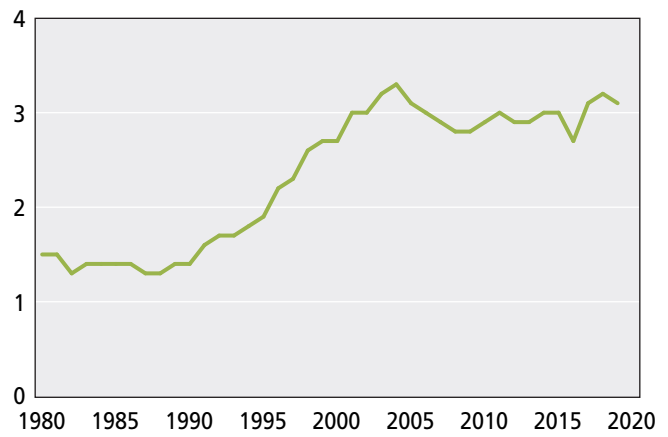
Stabil ökning av kommunikationsutgifterna

Vid sidan av bilinköpen noterades en nästan lika stor ökning av kommunikationsutgifterna som steg med 4,4 procent, i säsongrensade tal och jämfört med tredje kvartalet. Det gav ett bidrag på 0,2 procentenheter till konsumtionsutvecklingen och kommunikationsutgifterna stod därmed för det näst största bidraget.

Konsumtionen av kommunikation- och posttjänster har mätt i fasta priser ökat stabilt i flera år. Dess andel av hushållens totala utgifter i nominella termer har dock legat relativt oförändrat på runt 3 procent sedan millennieskiftet. Det förklaras av att priserna för denna grupp, där merparten utgörs av samtals- och abonnemangskostnader men där även köp av mobiltelefoner och posttjänster ingår, har sjunkit sedan år 2000. I genomsnitt har priserna minskat med 4 procent per år under perioden 2000–2017.

Hushållens kommunikationsutgifter

Andel av hushållens totala konsumtionsutgifter, procent. Löpande priser

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. 2019

Not: Summa fyra kvartal för 2018 och 2019

I jämförelse med för 40 år sedan så lägger dock hushållen en betydligt högre andel på kommunikation idag. Under 1980-talet uppgick dessa utgifter till 1,5 procent av hushållens totala konsumtion, men i samband med mobiltelefonens inträde på marknaden i början av 1990-talet började utgifterna att stiga och vid millennieskiftet hade utgiftsandelens nästan fördubblats.

Stora utgifter för sport och kultur

Utöver ovan nämnda kategorier bidrog även utgiftsposterna boende, fritid och underhållning samt gruppen övriga varor och tjänster till konsumtionsökningen fjärde kvartalet. Var och en stod de för 0,1 procentenheter till uppgången. Störst procentuell ökning noterades fritid och underhållning som steg med 1,0 procent fjärde kvartalet. Det var något högre än genomsnittet för de senaste tio åren på 0,9 procent. Här ingår både varor, såsom TV-apparater, IT-utrustning, husvagnar, båtar, leksaker och husdjur, som tjänster. Mest pengar lägger hushållen på tjänster som rör sport, rekreation och kultur, till exempel avgifter för idrottsutövande, biljettavgifter för idrottsevenemang, bio, teater och konsertbiljetter. Sammantaget la hushållen drygt 11 procent av de totala konsumtionsutgifterna på fritid och underhållning fjärde kvartalet. Det var ungefär lika mycket som hushållen spenderade på kategorin övriga varor och tjänster. Boendet är hushållens i särklass största utgiftspost och fjärde kvartalet uppgick dess andel av hushållens totala konsumtion till knappt 26 procent.

Klädkonsumtionen påverkas av e-handeln

Även om hushållen la mer pengar på de flesta konsumtionstyperna så var det några kategorier där utgifterna minskade fjärde kvartalet. Störst nedgång noterades konsumtionen av kläder och skor som minskade med 0,8 procent, säsongrensat och jämfört med kvartalet innan. Nedgången följde efter en större ökning kvartalet innan och sett till helåret 2019 så var utvecklingen trots allt positiv med en uppgång på 2,2 procent. Det står i kontrast till tidigare år som visat att klädkonsumtionen snarare har tappat fart. Helåret 2018 mins-

kade konsumtionen av kläder och skor med 0,7 procent och 2017 var ökningen endast 0,5 procent trots en kraftig nedgång året innan.

Konsumtionen av kläder och skor har i hög grad påverkats av e-handeln de senaste åren. Enligt E-baremetersn, som tas fram av Postnord i samarbete med Svensk Digital Handel och HUI Research, kom en femtedel av konsumtionen av kläder och skor från e-handeln under 2019. Kläder och skor är också de mest populära varorna att handla från utländska internetsajter, vilket leder till att konsumtionen av kläder och skor underskattas något i NR. Det beror på att i NR:s redovisning hamnar de varor som svenska hushåll handlar från utländska internetsajter i kategorin svensk konsumtion utomlands och inte i respektive ändamål, som till exempel kläder och skor. De senaste åren har dock de svenska modekedjorna satsat allt mer på e-handeln och konsumtionsökningen av kläder och skor under 2019 skulle eventuellt kunna vara en indikation på att allt fler av hushållens köp inom modehandeln sker från svenska nätsajter.

Hushållens konsumtionsutgifter fjärde kvartalet 2019

	Andel av hushållens konsumtion, %	Säsongrens. volymförändring, jmf med kv 3 19, %	Bidrag till hushållens konsumtionsökning, procentenheter
Boende	25,8	0,4	0,1
Transporter och fordon	13,0	4,6	0,5
Livsmedel och alkoholfria drycker	12,3	0,0	0,0
Fritid och underhållning	11,2	1,0	0,1
Övriga varor och tjänster	10,5	0,5	0,1
Möbler m.m.	6,5	0,1	0,0
Restauranger, hotell	6,4	0,4	0,0
Kläder och skor	4,2	-0,8	0,0
Alkoholhaltiga drycker och tobak	3,5	-0,1	0,0
Post och telekommunikation	3,3	4,4	0,2
Hälso- och sjukvård	2,8	-0,7	0,0
Utbildning	0,3	0,1	0,0
Svenskars konsumtion utomlands	7,1	-0,5	0,0
Utländska besökares konsumtion i Sverige	-6,9	2,2	-0,2
Hushållens totala konsumtion	100,0	0,8	0,8

Källa: Nationalräkenskaperna

Minskad utlandskonsumtion

Den svenska konsumtionen utomlands omfattar förutom utländska internetköp även traditionell resevaluta, det vill säga alla inköp som görs under resor i andra länder som till exempel hotell- och restaurangbesök. Fjärde kvartalet minskade utlandskonsumtionen med 0,5 procent, säsongrensat och jämfört med kvartalet innan. En förklaring till nedgången kan vara att den svenska kronan fortsatte att försvagas gentemot andra valutor under året, vilket gjorde det dyrare att handla utomlands. En svagare krona innebär samtidigt att det blir billigare för utländska besökare att konsumera i Sverige. Den utländska konsumtionen i Sverige har också ökat stadigt de senaste nio kvartalen och fjärde kvartalet noterades en ökning på 2,2 procent. Det var högre än den genomsnittliga tillväxttakten på 1,8 procent för de senaste tio åren, men innebar samtidigt en avmattning i jämförelse med tidigare kvartal under 2019 då utländska besökares konsumtion steg med över 4 procent. I uppgifterna över hushållens konsumtion ska endast svenska hushålls konsumtion ingå och därför är utländska besökares konsumtion en minuspost i NR.

Kontaktpersoner: Maria Schoultz, 010-479 40 74 och Jenny Lunneborg, 010-479 44 42

BNP-indikatorn

Ny statistik från nationalräkenskaperna: BNP-indikatorn

BNP-indikatorn publiceras för första gången 5 maj 2020. Det är en tidigt sammanställd indikator för den kvartalsvisa utvecklingen av bruttonationalprodukten (BNP). Publicering kommer att ske fyra gånger per år cirka 35 dagar efter respektive kvartalsslut, en knapp månad innan den första ordinarie publiceringen av BNP-kvartal.

Efterfrågan har ökat på allt mer aktuell information. Det har de senaste åren drivit på en trend hos statistikbyråer i EU att utveckla metoder för tidigare sammanställning av viktig ekonomisk statistik. Eurostat började 2016 sammanställa en indikator på unionens och eurozonens BNP-utveckling 30 dagar efter ett kvartalsslut. Samtidigt har allt fler nationella statistikbyråer, däribland huvuddelen av EU-länderna och våra närmaste tre nordiska grannländer, introducerat olika former av tidiga sammanställningar av BNP som publiceras tidigare än 60 dagar efter ett kvartalsslut.

SCB har det senaste året arbetat med att utveckla metoder för en tidig skattning av BNP, i ett projekt som finansierats av Eurostat. Den nya indikatorn kommer att publiceras årets samtliga kvartal och ersätter det tidigare snabb-estimatet som publicerades enbart för årets andra kvartal i slutet av juli månad. Ändringen sker i samband med andra förändringar i publiceringstidpunkterna för BNP, se artikeln på sidan 14.

Indikatorn ger tidig vink om BNP-tillväxten

Indikatorn som publiceras runt 35 dagar efter referenskvartalets slut ger en tidig bild av BNP-tillväxten i både faktiska, kalenderkorrigerade och säsongrensade termer.

Det förekommer BNP-indikatorer i andra länder som sammanställs redan vid 30 dagar efter ett kvartalsslut. Aktualiteten måste emellertid ställas mot tillförlitligheten i källmaterialet i ett så pass tidigt skede. En något senare publiceringstidpunkt ger mer tid att inkludera ytterligare underlag. Med nuvarande publiceringskalender för den månads- och kvartalsstatistik som utgör underlag för nationalräkenskaperna ger det något senare datumet förhållandevis stora positiva effekter på tillgängligheten till data, särskilt på kvartalets sista månad.

Målet för BNP-indikatorn är att utgöra en så god prediktion som möjligt av det första ordinarie utfallet av BNP-kvartal, som publiceras senast 60 dagar efter kvartalets slut. Indikatorn kommer enbart att visa BNP-tillväxten på aggregerad nivå utan att redovisa delkomponenter. Detta smalare fokus ger dels viss möjlighet att rationalisera beräkningarna och gör att metoder kan kalibreras specifikt för prediktion av BNP, men baseras också på att det på lägre aggregerings-

nivåer finns komponenter som i tidiga sammanställningar bedöms för osäkra för att publiceras.

Beräkningsrutiner för indikatorn

Huvudprincipen i kvartalsberäkningen av BNP är att ta fram ett mått på respektive huvudkomponent för BNP:s användnings- respektive produktions sida. Det gäller även för BNP-indikatorn. Alltså behövs en beräkning för dels respektive post i försörjningsbalansen (användningssidan), dels en beräkning för förädlingsvärdeutvecklingen i ekonomins olika sektorer (produktionssidan). Dessa kan sedan aggregeras och stämmas av på samma sätt som en ordinarie kvartalsberäkning.

Sammanfattningsvis finns det tillräckligt med information för att sammanställa skattningar för samtliga BNP-komponenter vid den valda tidpunkten. Hur stora avsteg som krävs från ordinarie källor och metoder varierar mellan områden, och förklaras främst av hur lik data som finns att tillgå i tid är till vad som används i ordinarie beräkningar. Vissa komponenter, såsom delar av produktionen, hushållskonsumtionen eller lagerberäkningarna, sammanställs efter principer som i stort sett motsvarar de ordinarie beräkningarna. På andra områden, såsom utrikeshandeln med tjänster eller huvuddelen av de fasta bruttoinvesteringarna, saknas de underlag som normalt används. Det kräver att beräkningarna baseras på andra data eller med större inslag av modeller.

Revideras primärstatistik så revideras BNP

Att den statistikprodukt som används som indata finns tillgänglig i tid för sammanställning av en indikator betyder inte alltid att det perfekt går att återskapa det framtida ordinarie utfallet. Medan vissa statistikprodukter, såsom prisstatistiken, i praktiken aldrig reviderar publicerade resultat publicerar ett flertal undersökningar, exempelvis *Omsättningsstatistiken* och *Utrikeshandeln med varor*, först ett preliminärt resultat som sedan ersätts med en definitiv beräkning som baseras på säkrare underlag. På andra områden där färdiga sammanställningar av underlag saknas kan beräkningar baseras på "avklippa" undersökningar, d.v.s. sammanställningar av underlag som gjorts innan hela insamlings- och granskningsprocessen är avslutad. I båda dessa fall kommer det att ske revideringar i de källor som används mellan att indikatorn sammanställs och beräkningen av ordinarie kvartal, vilket blir en felkälla för indikatorn.

Utöver de underlag som med varierande grad av slutgiltighet ändå finns att tillgå bygger indikatorn även på ett antal underlag som inte direkt används i den ordinarie beräkningen av kvartalsvis BNP. Ett är indikatorns omfattande användning av uppgifter från Skatteverkets register över momsdeklarationer, som används för att beräkna delar av exempelvis omsättning och utrikeshandel.

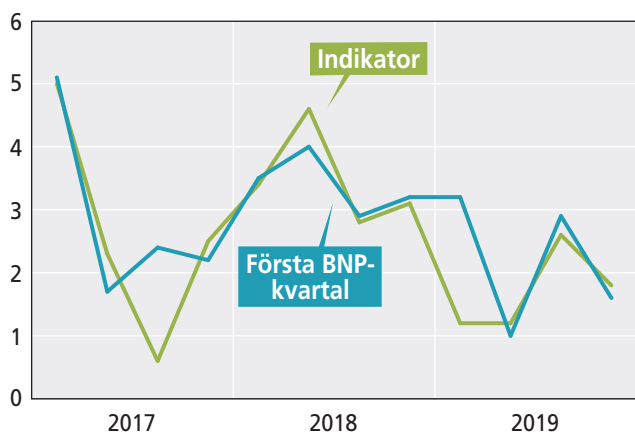
Goda underlag för BNP från produktionsidan

BNP sett från produktionsidan består av summan av förädlingsvärdet i ekonomins olika sektorer samt nettot av produktskatter och produktsubventioner.

De två största sektorerna, icke-finansiellt näringsliv och offentlig förvaltning, står tillsammans för knappt 85 procent av totalt förädlingsvärde till marknadspris. För båda kan preliminära underlag i stort motsvarande de för den ordinarie beräkningen sammanställas i tid vilket gör att de även kan beräknas med i stort sett motsvarande metoder.

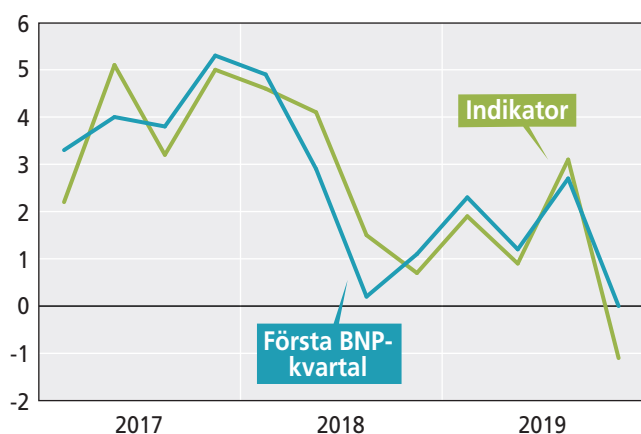
Förädlingsvärdeutvecklingen i icke-finansiellt näringsliv kan beräknas antingen från preliminära *Produktionsvärdeindex (PVI)* eller från omsättningsuppgifter från momsregistret. En tidig avklippt sammanställning av undersökningen *Industrins lager* gör att industriproduktionen justeras för lagerförändringar på samma sätt som i ordinarie sammanställning.

Förädlingsvärde tjänsteproducenter Volymutveckling årstakt

Källa: Nationalräkenskaperna Data t.o.m. fjärde kvartalet 2019

Förädlingsvärde varuproducenter Volymutveckling årstakt

Källa: Nationalräkenskaperna Data t.o.m. fjärde kvartalet 2019

Även den offentliga förvaltningens förädlingsvärde kan beräknas efter likartade principer som i ordinarie sammanställning. Produktionsutvecklingen i fasta priser bygger på en kombination av underlag på arbetsinsatsen i offentlig sektor och en samling direkta mått på produktion av vissa typer av offentligt tillhandahållna tjänster, så som antalet inskrivna

elever i kommunala skolor eller antalet utförda behandlingar på regionernas sjukhus. Ett urval av produktionsmåten är tillgängliga i tid och arbetsinsatsen sammanställs främst från en avklippt AKU där de sista dagarna i kvartalet modellskattas. Förädlingsvärdet, och användningssidans offentliga konsumtion, kan sedan modellskattas från produktionen.

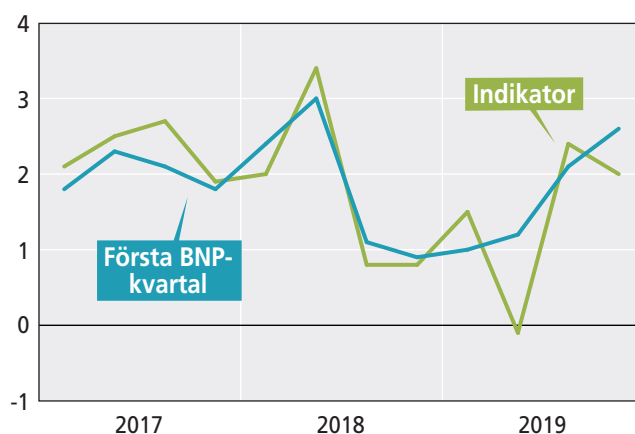
Med underlag och metoder som till stora delar motsvarar de ordinarie blir felkällorna för produktionsidan främst att underlag som används kan komma att revideras. Det gäller samtliga källor, men kanske framförallt industrins lagerjustering som sammanställs i ett väldigt tidigt skede.

BNP:s användningssida mer utmanande

Skillnaderna i BNP-indikatorn mot metoder i ordinarie kvartalsberäkning är större för användningssidans komponenter. Det beror på att flera ordinarie huvudkällor inte är tillgängliga i tid.

Användningssidans största komponent, hushållskonsumtionen, är kanske det område som krävt minst arbete att ta fram metoder för. SCB publicerar nämligen redan *Indikatorn för hushållens konsumtion (HUKO-indikatorn)* som nu kan utgöra indata för BNP-indikatorn. Den publiceras månadsvis och ämnar till att ge en tidig bild av den ändamålsfördelade hushållskonsumtionen. HUKO-indikatorn har metoder för ca 80 procent av hushållskonsumtionen som motsvarar de i ordinarie BNP-kvartal och har för total hushållskonsumtion en förhållandevis god träffsäkerhet.

Ändamålsfördelad hushållskonsumtion Volymutveckling årstakt

Källa: Nationalräkenskaperna Data t.o.m. fjärde kvartalet 2019

HUKO-indikatorn täcker inte hushållskonsumtionens utlandsposter, avdraget för utländsk konsumtion i Sverige och tillägget för svensk konsumtion utomlands. Dessa görs i NR för att gå från vad som mäts i övriga källor, d.v.s. hushållskonsumtionen inom Sveriges gränser, till vad NR ska mäta som är de svenska hushållens konsumtion. Korrigeringarna sker dock även med motsatt tecken i utrikeshandeln och de kan i indikatorn exkluderas från båda komponenterna utan att påverka BNP.

Utrikeshandeln kan grovt delas upp i handeln med varor respektive handeln med tjänster. För varuhandeln kan den ordinarie huvudkällan *Utrikeshandel med varor* användas.

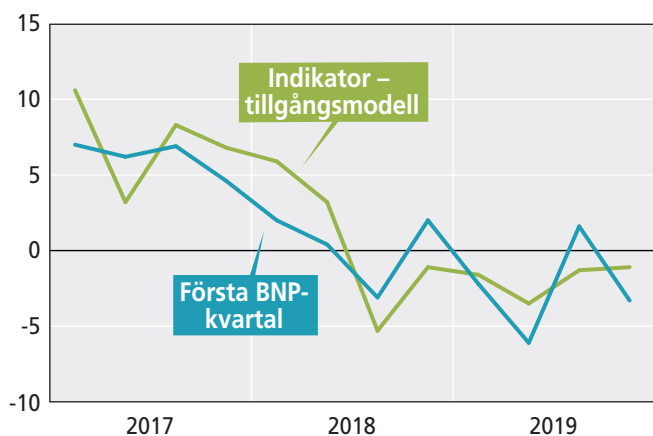
För tjänsterna blir huvudkällan momsregistret då kvartalsundersökningen *Utrikeshandel med tjänster* inte finns tillgänglig i tid. Även om momsavgifter är ett direkt mått på företags inköp och försäljning mot utländska motparter är de inte ett helt oproblematiskt substitut för den ordinarie urvalsundersökningen. Det gör importen och exporten med tjänster till den enskilt mest osäkra komponenten i sammanställningen av BNP-indikatorn. Varuhandeln är betydligt säkrare, men även här finns osäkerheter som bland annat beror på att de data som används för indikatorn, särskilt för kvartalets sista månad, är på en betydligt mer aggregerad nivå än i de ordinarie beräkningarna.

Fasta bruttoinvesteringar baseras i ordinarie kvartalsberäkningar på en rad olika källor, där de viktigaste är *Investeringenkätens* undersökning av näringslivets investeringar samt registerdata för påbörjat bostadsbyggande. Ingen av dessa finns att tillgå i sammanställningen av BNP-indikatorn vilket gör investeringarna till det område som kräver störst avsteg från ordinarie metoder.

Ansatsen blir att skatta investeringar från ekonomins tillgångssida. I stället för de direkta mått som saknas på näringslivets och offentliga investeringar mäts den produktion av varor och tjänster som används till investeringar som stannar i landet samt de investeringsvaror som importerats.

För maskininvesteringar används undersökningen *Industrins ordergång och omsättning* med dess uppdelning av industrins leveranser på dels omsättningstyp, dels marknad, för att få ett mått på varuproduktionen i investeringsvaruproducerande branscher som sålts till svenska kunder. Till detta läggs importen av investeringsvaror från *Utrikeshandel med varor*.

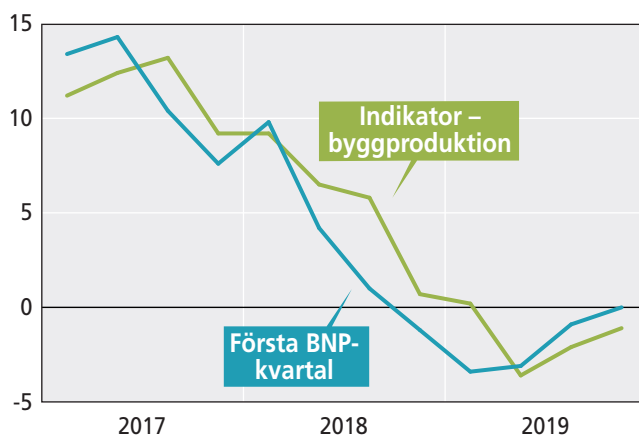
Maskininvesteringar Volymutveckling årstakt

Källa: Nationalräkenskaperna Data t.o.m. fjärde kvartalet 2019

För övriga stora undergrupper, bygg-, FoU- och programvaruinvesteringar används produktionsavgifter. Träffsäkerheten för immateriella investeringar är god medan bilden för bygginvesteringar blir mer blandad. Totalt sett är de fasta bruttoinvesteringarna det näst osäkraste området efter utrikeshandeln med tjänster vilket i stort kan kopplas till bristen på direkta data på investeringsutgifter.

Bygginvesteringar Volymutveckling årstakt

Källa: Nationalräkenskaperna Data t.o.m. fjärde kvartalet 2019

Den sista komponenten på användningssidan, lagerinvesteringar, är i sammanhanget relativt okomplicerad då de två huvudsakliga undersökningarna *Industrins lager* och *Lagerstatistik för varuhandel och tjänstenärings* kan sammanställas från avklippt insamling.

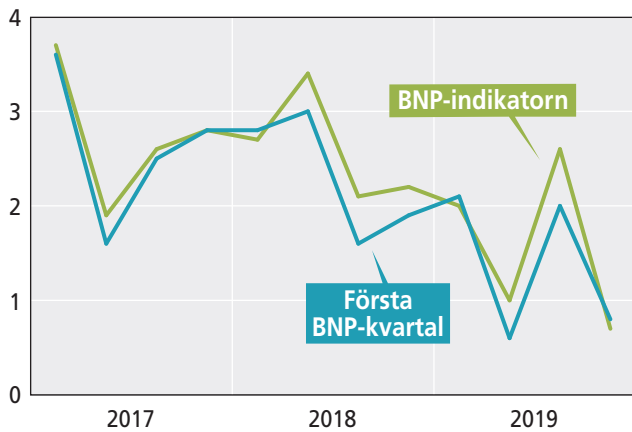
Sammanställning och träffsäkerhet

Med utvecklingstal för respektive BNP-komponent kan resultaten aggregeras efter ordinarie mönster till en BNP-tillväxt från användnings- respektive produktionssidan. På samma vis som vid den ordinarie beräkningen stäms det sedan av med en 50/50-princip till en slutgiltig BNP-skattning.

Ett centralt moment i arbetet att ta fram indikatorn har varit att under det senaste året löpande beräkna indikatorutfall respektive kvartal. Tillsammans med beräkningar för kvartalet ett antal tidigare år är det därmed möjligt att utvärdera den historiska träffsäkerheten i indikatorn. Felen i skattningarna varierar naturligtvis mellan kvartal, men i termer av absoluta medelfel visar det sig att BNP-indikatorn är mer träffsäker än den tidigare snabb-versionen av BNP som publicerades en gång per år i juli månad. För BNP:s årstaktsutveckling kan medelfelet i testresultaten från indikatorn på under 0,3 procentenheter ses i relation med ett absolut medelfel i den tidigare preliminära sammanställningen av det andra kvartalet på 0,5 procentenheter. Det ska dock poängteras att medelfelet kommer att ändras över tid, och att felen enskilda kvartal eller under vissa perioder kan vara betydligt större, eller mindre, än för de perioder som använts för testberäkningar.

BNP

Volymutveckling årstakt

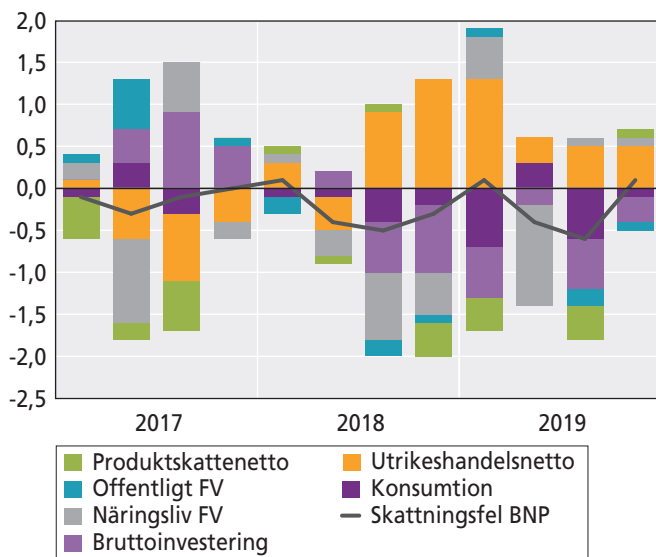

Källa: Nationalräkenskaperna Data t.o.m. fjärde kvartalet 2019

Kopplingen mellan skattningen av komponenter och det aggregerade BNP-resultatet kan illustreras genom att beräkna de fel som skattningen av respektive komponent bidrar med till totala felet i BNP-skattningen. Ett sådant "fel-bidrag" styrs då både av osäkerheten i respektive komponent samt av dess vikt i BNP-sammansättningen.

BNP-indikatorns skattningsfel

Avvikelse från första BNP-kvartal i procentenheter och delars bidrag till avvikelse

Källa: Nationalräkenskaperna Data t.o.m. fjärde kvartalet 2019

Mönstret känns i stort igen med konsumtions- och produktionsvariabler som trots sin stora vikt bidrar med förhållandevis små fel till BNP-skattningen medan utrikeshandelsnettot och bruttoinvesteringarna (fasta bruttoinvesteringar och lager) står för en större del av medelfelet i BNP-skattningen. Medan resultatet från tester är lovande för just BNP-utvecklingen är bilden mer blandad för de underliggande komponenterna, där det finns stora osäkerheter i vissa komponenter.

Men, med fel på komponenter som inte är positivt korrelerade kan delar av felet förväntas ta ut varandra i aggregeringen. Det är precis vad som sker här, eftersom absolutfelet för BNP i genomsnitt är lägre än felet på någon av dess komponenter. Fel med motsatta tecken är dock inte bara en fråga om slump utan även ett resultat av metoden där exempelvis varuimporten påverkar utrikeshandelsnettot och investeringar med motsatt tecken.

De tester som genomförts visar sammanfattningsvis att BNP-indikatorn kan förväntas hålla en kvalitet som ger statistik-användare relevant information i ett tidigare skede.

Kontaktperson: Mattias Kain Wyatt, 010-479 43 56

Publiceringstidpunkter för BNP

Ändrade publiceringstidpunkter för BNP

Från och med 2020 förändras publiceringstidpunkterna för bruttonationalprodukten (BNP) och de reala sektorräkenskaperna:

- Årsstatistiken, som tidigare har publicerats i september, kommer att tidigareläggas och publiceras i maj. År 2020 sker publiceringen den 29 maj och avser då 2018.
- Statistiken avseende det andra kvartalet publiceras i slutet av augusti i stället för i mitten av september. Det innebär att alla kvartalsberäkningar publiceras ca 60 dagar efter kvartalets slut. År 2020 publiceras statistiken för kvartal 2 den 28 augusti.
- En ny statistik i form av en BNP-indikator kommer att publiceras fyra gånger per år. Det sker ungefär 35 dagar efter kvartalets slut med start den 5 maj 2020.
- Det tidigare snabb-estimatet för BNP som endast avsåg andra kvartalet, utgår.

Syftet med förändringarna är att ge statistikanvändarna information tidigare och minska antalet preliminära kvartalsberäkningar. Förändringarna kommer även att tillgodose Eurostats önskemål och krav om att publicera dels ett snabbestimat för BNP vid varje kvartal och dels publicera kvartalsstatistik senast 60 dagar efter kvartalets slut.

Publiceringsdatumen gjordes allmänt tillgängliga i SCB:s kalendarium under november 2019.

Vid publiceringen av årsberäkningen för BNP och sektorräkenskaper i maj 2020 kommer vissa förändringar som påverkar tidsserierna att ha införts. Det är förändringar som beror på olika EU-krav inom ramen för den revideringscykel av beräkningarna för bruttonationalinkomsten (BNI) som avslutades under 2019. Vissa förändringar görs också för bättre samstämmighet mellan nationalräkenskaperna och betalningsbalansen.

Kontaktperson: Helena Kaplan, 010-479 43 88

Hushållens inkomstfördelning

Stora skillnader i sparande mellan hushåll

Sedan snart tio år tillbaka har OECD lett ett arbete med att ta fram inkomstfördelningar enligt nationalräkenskapernas (NR:s) definition. SCB har deltagit i detta arbete och tagit fram experimentell statistik över disponibel inkomst och sparande för olika inkomst- och hushållsgrupper. Resultaten visar bland annat att sparandet, mellan 2012 och 2015, minskade för dem med lägst inkomster. Sparkvoten är också lägre för hushåll med transfereringar som huvudsaklig inkomstkälla samt för ensamhushåll.

Frågan om ekonomisk jämlikhet och inkomstklyftor är ständigt aktuell i den svenska såväl som i den internationella samhällsdebatten. OECD har lett ett arbete med att ta fram inkomstfördelning också för nationalräkenskapernas inkomstdefinition, som skiljer sig något mot andra inkomstdefinitioner. Skillnaderna i definition av disponibel inkomst mellan den officiella inkomststatistiken, *Inkomster och skatter (IoS)*, och NR behandlades i Sveriges Ekonomi nr 2:2017. Till de viktigaste hör att NR, till skillnad från IoS, inkluderar svarta löner och svart sammansatt förvärvsinkomst och att NR lägger till en fiktiv imputerad hyra för de som äger sina bostäder¹. Dessutom inkluderar NR inte studielån eller reavinster i beräkningen av disponibel inkomst.

Dessa skillnader i inkomstdefinition är en av anledningarna till att OECD efterfrågar en mer detaljerad redovisning av inkomsterna inom NR-systemet. Andelen som äger sina egna bostäder skiljer sig nämligen åt mellan olika länder, likaså betydelsen av den svarta ekonomin. Att redovisa inkomstfördelningar för NR:s inkomstdefinition skulle därför underlätta en internationell jämförelse av ekonomisk ojämlikhet.

Till grund för resultaten i denna artikel ligger data från inkomst- och taxeringsregistret (IoT), som i sin tur bygger på uppgifter från bland andra Skatteverket, Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten.² Dessa uppgifter används också i IoS för att beräkna inkomstfördelningen i Sverige. Inom inkomststatistiken är det vanligt att jämföra inkomsten för olika kvintiler. För att få fram kvintiler rangordnas hushållen efter inkomst och delas in i fem lika stora grupper. Percentiler räknas fram genom att istället dela in hushållen i hundra lika stora grupper, efter att de sorterats efter inkomst. I denna artikel, baserad på OECD:s metodologi, har hushållen delats in efter inkomst per konsumtionsenhet.³

Mikrodatan från IoT används sedan för att fördela NR:s aggregat till hushållen. Där NR:s definitioner inte överensstämmer med IoT eller där data saknas helt har olika metoder använts för att skatta fördelningen bland hushållen. Till exempel har arbetsgivares sociala avgifter, vilka saknas i IoT, skattats med hjälp av hushållens löner medan svart förvärvsinkomst har fördelats bland hushåll verksamma i branscher där icke-redovisade inkomster antas vara vanligare. Fördelningen av hushållens konsumtion har skattats med hjälp av undersökningen Hushållens utgifter (HUT). Denna undersökning genomfördes senast 2012, och fördelningen på inkomstkvintiler har antagits vara samma år 2015 som år 2012.⁴

Större spridning i hushållens inkomster

För att kunna jämföra och dela in de svenska hushållen i inkomstkvintiler har disponibel inkomst per konsumtionsenhet använts. Den sammanlagda disponibla inkomsten steg från 1 572 miljarder år 2008 till 2 044 miljarder år 2015. Av dessa 2 044 miljarder stod kvintilen med högst inkomst för 821 miljarder, eller drygt 40 procent av inkomsterna. Den percentil med högst inkomster stod för drygt 6 procent av de totala inkomsterna.

Den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet var i genomsnitt 549 400 kronor för den högsta kvintilen, vilket kan jämföras med ett medelvärde på 95 500 kronor för den lägsta kvintilen. Hushållen i den högsta kvintilen hade alltså i snitt nästan sex gånger så hög inkomst per konsumtionsenhet som hushållen i den lägsta kvintilen. Det andra diagrammet på följande sida visar hur kvoten mellan den högsta kvintilen och de andra kvintilerna utvecklats sedan 2008. Det är framför allt kvoten mellan den högsta och den lägsta kvintilen som ökat. Anledningen till detta är att den disponibla inkomsten för de med lägst inkomst inte ökat i samma takt som för övriga kvintiler. Det kan i sin tur bero på att den sammansatta förvärvsinkomsterna och kapitalinkomsterna inte utvecklats i samma takt för den lägsta kvintilen som för övriga. För övriga kvintiler är kvoten ungefär samma, eller något lägre, som 2012.

1 Detta fiktiva hyresinkomstillägg som hushållet betalar till sig självt är tänkt att skatta bostadens ekonomiska värde. Detta behövs för att kunna jämföra inkomster över tid och mellan länder, då andelen ägarboddade bostäder ständigt förändras.

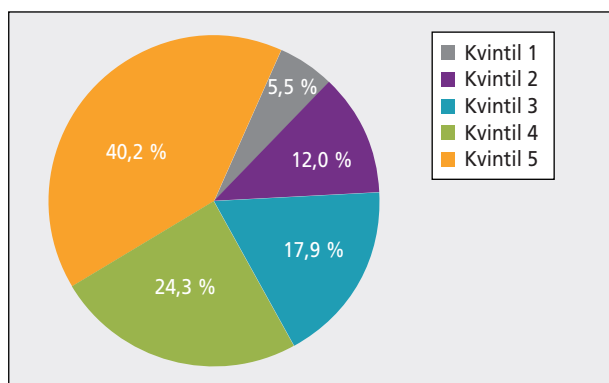
2 För åren 2008 och 2012 baseras inkomstsiffrorna inte på registerdata utan på den numera avslutade urvalsundersökningen Hushållens ekonomi.

3 Den första vuxna i hushållet räknas som en konsumtionsenhet. Därefter räknas personer som är 14 år eller äldre som 0,5 konsumtionsenheter medan barn under 14 räknas som 0,3 konsumtionsenheter. Inkomsten för ett hushåll som består av två vuxna, en femtonåring och en tolvåring delas alltså med 2,3 för att få inkomst per konsumtionsenhet. IoS använder sig av en annan konsumtionsenhetskala.

4 Se Hushållssektorn i Nationalräkenskaperna, Fokus på näringsliv och arbetsmarknad 2015 och Ekonomisk Statistik, Bakgrundsfakta 2014:1. Hushållssektorn i nationalräkenskaperna för en mer noggrann metodgenomgång.

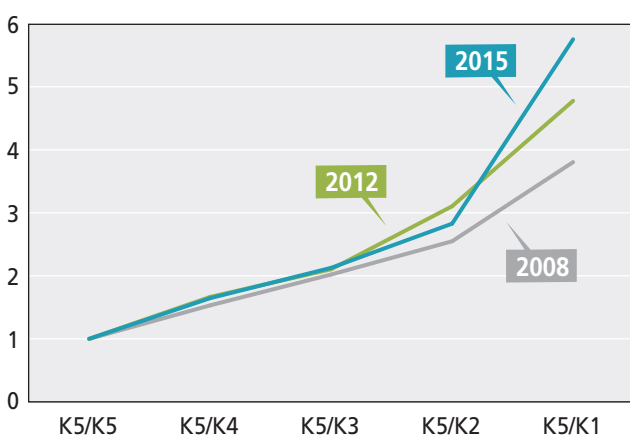
Fördelning av total disponibel inkomst

Procentuell andel per inkomstkvintil

Källa: Nationalräkenskaperna

Disponibelinkomst i femte kvintilen (K5) i förhållande till kvintil 1-5

Källa: Nationalräkenskaperna

Försämrade sparkvot för dem med lägst inkomster

Sparkvoterna¹ har, undantaget den lägsta inkomstkvintilen, förändrats måttligt sedan 2012. För hushållen med lägst inkomster har sparkvoten minskat från ett negativt sparande på minus 70 procent till ett än mer negativt sparande på minus 105 procent. Samtidigt är den individuella sparkvoten, där pensionssparande inte räknas med, något högre, minus 99 procent. En förklaring till detta kan vara att kvintilen med lägst inkomster förmodligen till stor del utgörs av studenter och pensionärer, vilka har en liten respektive negativ påverkan på förändringen i värdet av pensionsrätter.² Den lägsta kvintilen består till ungefär två tredjedelar av singelhushåll, och till nästan 70 procent av hushåll med transfereringar som största inkomst. Även i ett internationellt perspektiv är sparkvoten för de svenska hushåll som har lägst inkomster låg. I diagrammet *Sparkvot per inkomstkvintil, 2015* jämförs sparkvoterna för de svenska inkomstkvintilerna med sina motsvarigheter i Nya Zeeland och Nederländerna. Den to-

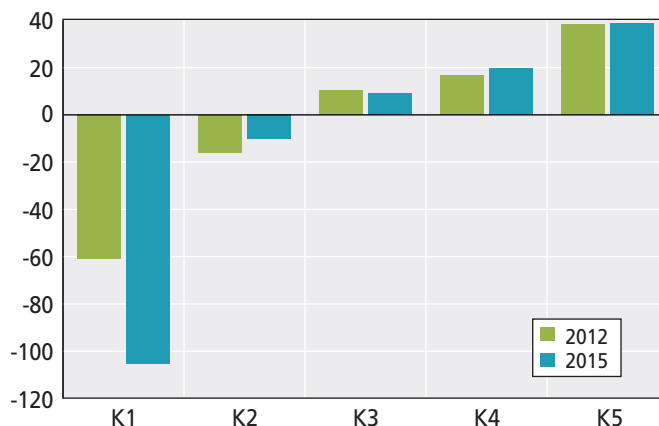
¹ Förändringarna i sparkvoten ska tolkas med försiktighet eftersom konsumtionsmönstret har antagits vara oförändrat mellan 2012 och 2015 även om inkomsterna har förändrats.

² Då pensionärer tar emot pensionsbetalningar minskar värdet av deras återstående pensionsrätter.

tala sparkvoten är samma i Sverige och Nederländerna (16 procent), men är något mer ojämnt fördelad bland inkomstkvintilerna i Sverige än i Nederländerna.

Sparkvot per inkomstkvintil

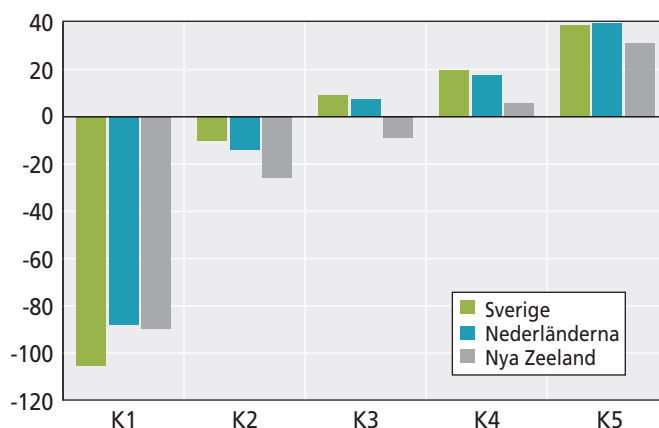
Procent

Källa: Nationalräkenskaperna

Sparkvot per inkomstkvintil, 2015

Procent

Källa: Nationalräkenskaperna

Ensamhushåll har lägst sparande

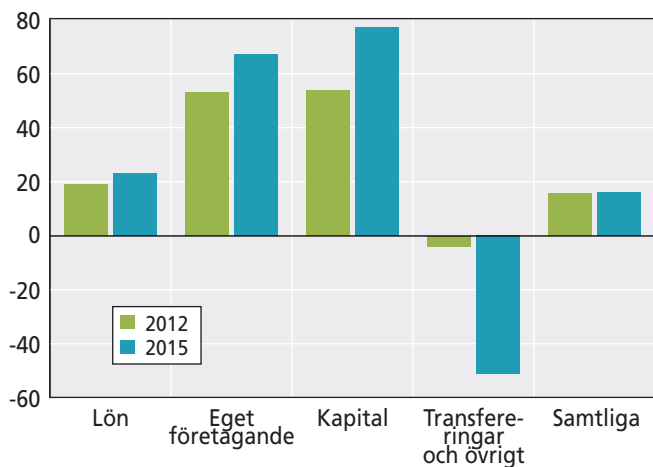
I diagrammen nedan redovisas sparkvoter fördelade efter huvudsaklig inkomstkälla samt hushållstyp. Ungefär sex av tio svenska hushåll har lön som huvudsaklig inkomstkälla. Dessa hushåll har i snitt en sparkvot på 23 procent, vilket är högre än för de 36 procent av hushållen som har transfereringar som främsta inkomstkälla, men lägre än de hushåll som främst får inkomst från kapital och eget företagande. De två sistnämnda hushållstyperna utgör dock tillsammans bara knappt fyra procent av alla hushåll. Sparkvoten för de hushåll som framför allt får sin inkomst från transfereringar har, till skillnad från övriga hushåll, utvecklats negativt sedan 2012.

Av diagrammet nedan, *Sparkvot, hushållstyp*, framgår att det finns en tydlig skillnad i sparande mellan ensamhushåll och större hushåll. Trots att det bara är en fjärdedel i gruppen ensamboende under 65 år som har transfereringar som största inkomstkälla är sparkvoten minus 44 procent. En relativt stor andel av denna hushållstyp torde vara studenter, vilka, tack vare studielånen, kan konsumera för belopp som överstiger inkomsterna. Gruppen ensamboende över 65 år

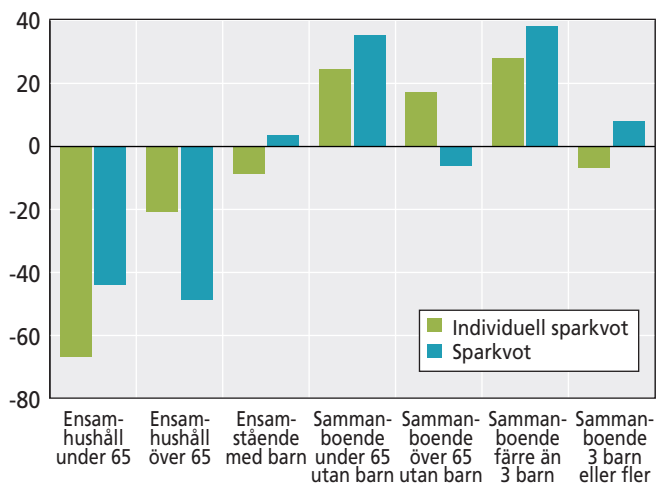
består naturligtvis i huvudsak av personer med transfereringar, huvudsakligen pensioner, som viktigaste inkomst. Om man sedan också använder hopsparade medel till konsumtion påverkar det sparkvoten negativt.

Sparkvoter, huvudsaklig inkomstkälla Procent

Källa: Nationalräkenskaperna

Sparkvoter, hushållstyp Procent

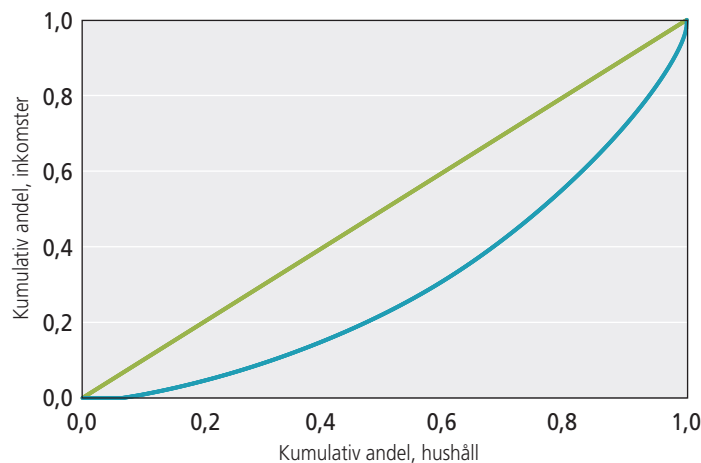

Källa: Nationalräkenskaperna

Gini-koefficienten högst i Danderyd kommun

Gini-koefficienten är ett ofta använt mått på ekonomisk ojämlikhet. En gini-koefficient nära noll innebär att alla invånare har ungefär samma inkomster medan en koefficient nära ett innebär att en liten del av befolkningen får en stor del av inkomsterna. Sveriges gini-koefficient beräknas av IoS, men har här också beräknats utifrån NR:s inkomstdefinition. Skillnaden mellan gini-koefficienten enligt IoS och gini-koefficienten enligt NR var dock marginell. År 2015 var den 0,317 enligt IoS och 0,320 enligt NR. I Sverige hade kommunerna Danderyd, Lidingö och Båstad högst gini-koefficient medan Ale, Surahammar och Kiruna hade lägst.

Lorenzkurva för Sverige, 2015

Källa: Nationalräkenskaperna

Kommuner med högst och lägst Gini-koefficient

	Kommun	Gini-koefficient
1	Danderyd	0,609
2	Lidingö	0,450
3	Båstad	0,392
4	Gnosjö	0,378
5	Lund	0,378
	Riket	0,320
286	Nykvarn	0,263
287	Gagnef	0,262
288	Ale	0,259
289	Surahammar	0,259
290	Kiruna	0,259

Källa: Nationalräkenskaperna

Kontaktperson: Axel Purwin, 010-479 58 01

Kommunala utjämningsystemet

Nytt system jämnar ut kommunernas ekonomi

Inför år 2020 gjordes det kommunala utjämningsystemet om. Hur ser utfallet ut för våra kommuner och regioner, och hur ser förändringen i utfallet ut jämfört med år 2019? Den här artikeln visar i stort hur det blev, och beskriver vad utjämnningen består av.

Det kommunala utjämningsystemet ska skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för alla kommuner och regioner att tillhandahålla service oberoende av skattekraft och kostnader som inte går att påverka. Trots att det är stora skillnader i skattekraft och mellan befolkningens behov av service, har alla människor rätt till samma typ av kommunal service oavsett var i landet man bor.

Under år 2020 fördelar det kommunala utjämningsystemet drygt 86 miljarder mellan kommunerna och nästan 35 miljarder mellan regionerna. Fördelningen mellan bidrag och avgift ser ut som i tabellen nedan.

Det kommunala utjämningsystemet år 2020

Miljoner kronor

		Kommuner	Regioner
Inkomstutjämnning	Bidrag	80 138	35 483
	Avgift	-8 363	-1 489
Kostnadsutjämnning	Bidrag	9 196	3 468
	Avgift	-9 278	-3 495
Strukturbidrag		1 051	543
Införandebidrag		2 845	2 610
Regleringspost		10 564	-2 464
Totalt		86 152	34 657

Källa: Det kommunalekonomiska utjämningsystemet

Utjämnningen består av flera delar. Inkomstutjämnningen, som ska utjämna för skillnader i skatteintäkter, fördelar mest, se tabellen ovan. Kostnadsutjämnningen som utjämnar för kostnadsskillnader, omfördelar drygt 9 miljarder. Strukturbidraget, som utjämnar för kompensera vissa kommuner och regioner, är på ca 1 miljard. Införandebidraget är på nästan 3 miljarder. Införandebidraget är till för att under några år lindra för kommuner och regioner som fått större bidragsminskningar eller större avgiftsökningar när utjämningsystemet gjorts om. Utjämningsystemet för regioner fördelar nästan 35 miljarder och de ingående delarna är uppbyggt på samma sätt som för kommunerna.

Norrlandskommunerna får mest

Tittar man på utfallet, kronor per invånare, ser man att de kommuner som är nettobetalar till systemet är främst de Stockholmskommuner som har ett högt skatteunderlag.

Utfall i kommuner

Kronor per invånare år 2020

Kommuner		Kommun	
Danderyd	-19 484	Pajala	31 723
Solna	-9 470	Dorotea	31 574
Lidingö	-8 729	Åsele	31 069
Täby	-5 964	Övertorneå	29 465
Stockholm	-4 141	Sorsele	29 268
Nacka	-2 632	Bjurholm	28 999
Ekerö	-1 238	Högsby	28 410
Vellinge	-863	Vilhelmina	28 077
Lomma	-666	Ragunda	27 618
Sollentuna	-230	Berg	26 654

Källa: Det kommunalekonomiska utjämningsystemet

Danderyd är den kommun som betalar mest till systemet. Att Solna ligger med bland de som får betala mest beror till största delen på kostnadsutjämnningen. Då det bor en relativt liten andel unga och äldre i Solna gör att de blir en nettobetalar till kostnadsutjämnningen. De som vinner mest är kommuner i norra Sverige. Pajala kommun får mest från systemet. Det beror på att de får bidrag i både inkomstutjämnningen och kostnadsutjämnningen. I kostnadsutjämnningen beror det främst på att det finns ett stort antal äldre i dessa kommuner, vilket genererar mer pengar.

Region Stockholm betalar

För regionerna så ser man att Region Stockholm betalar in till systemet, medan övriga regioner är bidragstagare.

Utfall i regioner

Kronor per invånare år 2020

Region	
Stockholm	-682
Uppsala	2 891
Södermanland	5 859
Östergötland	4 451
Jönköping	4 388
Kronoberg	5 065
Kalmar	6 278
Gotland	9 794
Blekinge	6 510
Skåne	4 687
Halland	3 111
Västra Götaland	2 731
Värmland	6 707
Örebro	5 269
Västmanland	4 771
Dalarna	6 779
Gävleborg	6 300
Västernorrland	4 597
Jämtland	7 815
Västerbotten	4 521
Norrbotten	5 693

Källa: Det kommunalekonomiska utjämningsystemet

Kommunernas behov är tydligare

Inför utfallet 2020, vilket presenterades första gången hösten förra året och i december samma år, har kostnadsutjämnningen gjorts om. I betänkandet "Lite mera lika", SOU 2018:74, kan man fördjupa sig i hur det nya förslaget till ny kostnadsutjämnning kom till. I förordningen (2004:881) om den kommunalekonomiska utjämnningen finns det beskrivet vad utjämnningen innehåller och hur beräkningen ska göras.

Kostnadsutjämnningen för kommuner har tre nya delmodeller:

- kommunal vuxenutbildning och SFI
- infrastruktur och skydd
- verksamhetsövergripande kostnader

De tidigare delmodellerna för barn och ungdomar med utländsk bakgrund, befolkningsförändringar, bebyggelsestruktur och löner har tagits bort. I kostnadsutjämnningen för regioner har delmodellen för löner utgått.

Övriga modeller som ingår i utjämnningssystemet har genomgått vissa förändringar. Det rör sig bland annat om att mer indexering förekommer för att bibehålla systemets aktualitet. Tidigare har många fasta belopp legat still från år till år. Som exempel kan nämnas ersättningsbelopp för krympande respektive växande befolkning i kommunerna som nu räknas upp årligen med konsumentprisindex med fast ränta (KPIF).

Den nya kostnadsutjämnningen tar också mer hänsyn till skillnader i behov hos kommunerna. Därför har skillnader i socioekonomi införts i bland annat modellen för förskolan där utjämnningen nu tar hänsyn till barnens hemförhållanden. Modellen för kommunal vuxenutbildning och SFI speglar också skillnader i socioekonomi och inte minst flyktmottagande mellan kommunerna.

Det införs även en gleshetsaspekt i många modeller i kostnadsutjämnningen. Modellerna för förskolan, grundskolan och gymnasiet har fått en glesbygdsfaktor. Även äldreomsorgsmodellen har fått en glesbygdsfaktor för hemtjänsten i glesbygd. Detta för att glesbygdskommuner ska få mer kompensation för att kunna bedriva sin kommunala verksamhet.

I tidigare utjämnningssystem har kommunerna fått kompensation för minskande befolkning och endast fått kompensation för växande antal barn. I den nya kostnadsutjämnningen har dels ersättningsbeloppet för minskande befolkning fördubblats, dels kompenseras kommunerna både för ökande och minskande antal barn.

Glesbygden vinnare i nya utjämnningen

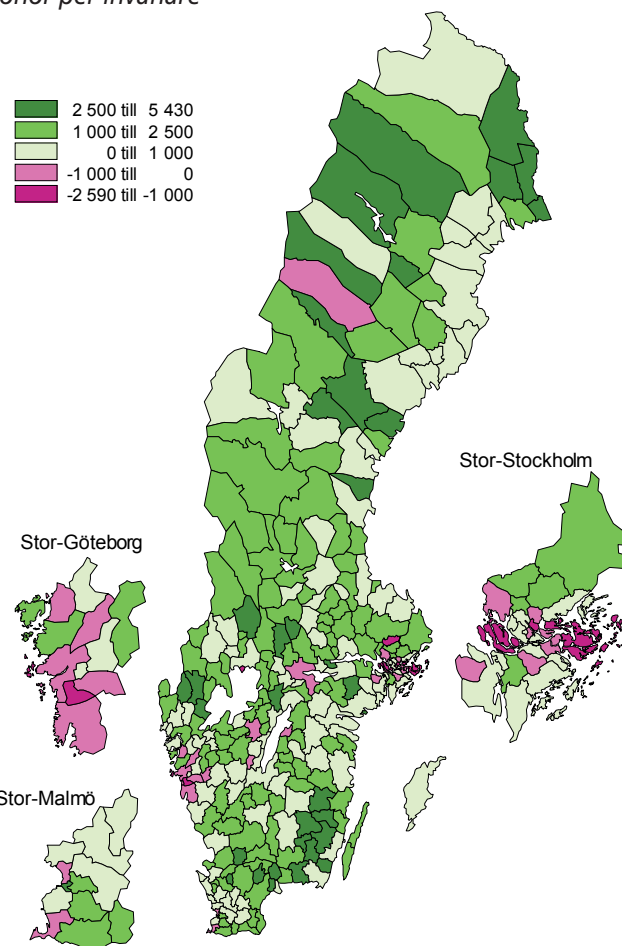
I figuren nedan ser man förändringen i totalt utjämningsutfall för kommunerna mellan åren 2020 och 2019. Året för 2019 är beräknat enligt det gamla sättet och utfallet för år 2020 är beräknat med den nya kostnadsutjämnningen. De kommuner som är grönmarkerade får ta del av mer av utjämnningen jämfört med tidigare. Exempelvis så ökade Gotland sitt utjämningsbidrag från ca 12 030 kr/inv. år 2019

till nästan 12 760 kr/inv. år 2020. Ju mörkare grönt, desto mer ökning. Det behöver inte betyda att alla gröna kommuner får ett utjämningsbidrag, utan det visar även kommuner som har minskat sin utjämningsavgift. Till exempel så har Sundbyberg minskat sin utjämningsavgift från 1 900 kr/inv. under år 2019 till en avgift på 1 240 kr/inv. under år 2020.

De kommuner som har en rosa färg på kartan är de kommuner som får betala en större avgift, eller som fått minskad utjämningsbidrag mellan år 2019 och år 2020. Som exempel kan Danderyd nämnas. De betalade en utjämningsavgift på 16 900 kr/inv. år 2019 och nästan 19 500 kr/inv. år 2020. Ju mörkare rosa, desto mer negativ förändring. Det betyder även att kommuner som minskat sitt utjämningsbidrag får en rosa färg. Knivsta till exempel är en kommun som fick ett utjämningsbidrag år 2019 på 8 240 kr/inv. och som under år 2020 får ett utjämningsbidrag på 5 900 kr/inv. De har alltså minskat sitt bidrag med drygt 2 300 kr/inv.

Förändringen i totalt utfall mellan utjämningsår 2020 och 2019

Kronor per invånare

Källa: Det kommunalekonomiska utjämnningssystemet

I figuren ser man förändringen i totalt utjämningsutfall för kommunerna mellan åren 2020 och 2019.

Mer pengar från tätorter till glesbygden

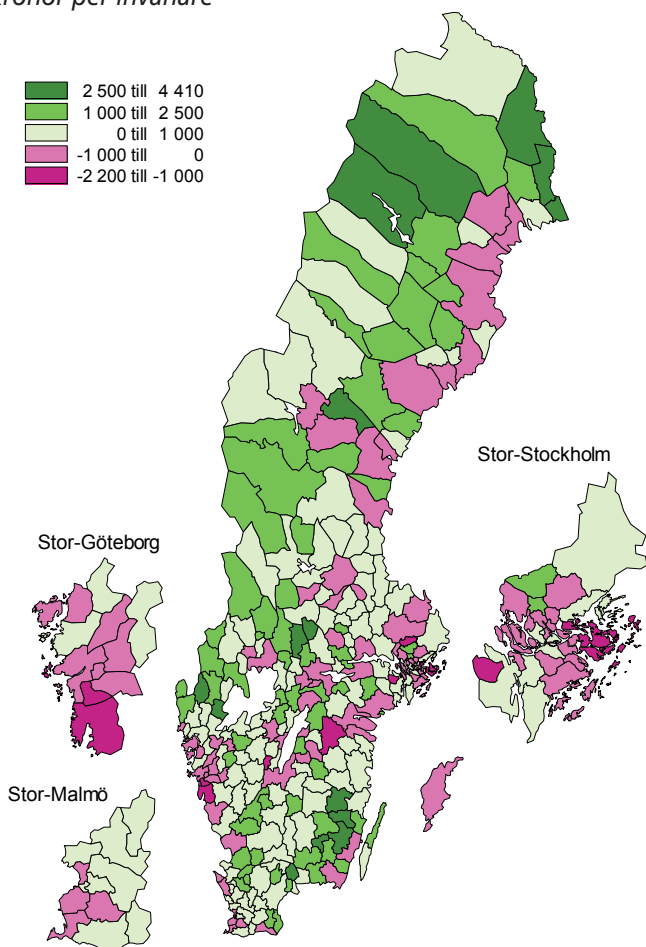
Nästa kartbild visar motsvarande förändring mellan åren 2019 och 2020 men bara för kostnadsutjämnningen. Färgsättningen är densamma som den första kartan. Profilen i det

nya utjämningsystemet innebär att kostnadsutjämningsen är mer omfördelar från kommuner med stark socioekonomi, tät bebyggelse och stor befolkning till kommuner med svag socioekonomi, gles bebyggelse och liten befolkning. Den bilden är ganska tydlig i figuren nedan.

Mölnåls kommun, söder om Göteborg, är en kommun som minskat sitt totala utjämningsbidrag från 3 800 kr/inv. år 2019 till nästan 2 100 kr/inv. år 2020. Förändringen av kostnadsutjämningsen har gjort att kommunen gått från att få drygt 100 kr/inv. till att betala drygt ca 1 900 kr/inv.

Förändringen i kostnadsutjämningsens utfall mellan utjämningsår 2020 och 2019

Kronor per invånare

Källa: Det kommunalekonomiska utjämningsystemet

I figuren ser man förändringen i kostnadsutjämningsutfall för kommunerna mellan åren 2020 och 2019.

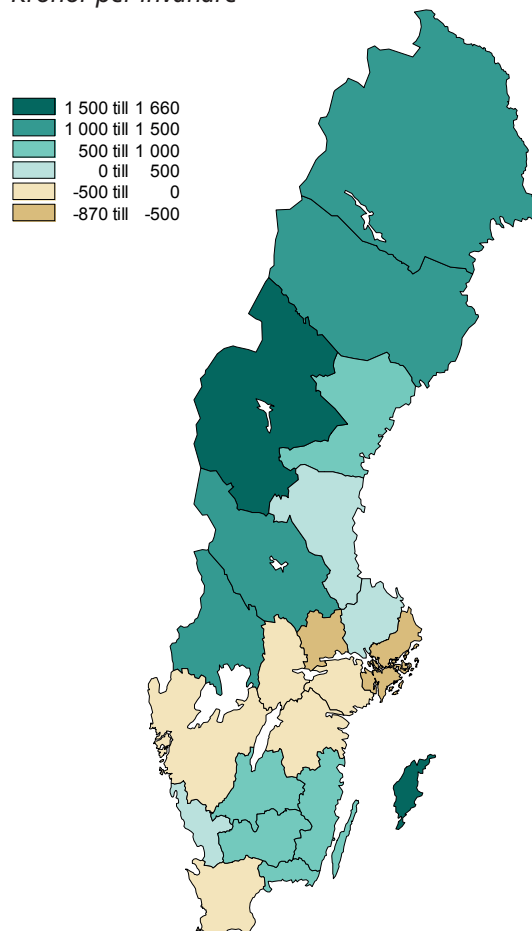
Storstadsregionerna och kommuner runt om i Sverige med större städer ökar sitt bidragsgivande i kostnadsutjämningsen mellan år 2019 och år 2020. Glesbygdskommuner i norra Sverige, norra Dalarna och Värmland samt även flera kommuner i Småland ökar sitt bidrag i kostnadsutjämningsen mellan samma år.

Region Gotland och Jämtland vinnare

Tittar man på kostnadsutjämningsen mellan regionerna ser man en liknande bild som för kommunerna.

Förändringen i kommunalekonomisk kostnadsutjämnings för regioner mellan år 2020 och 2019

Kronor per invånare

Källa: Det kommunalekonomiska utjämningsystemet

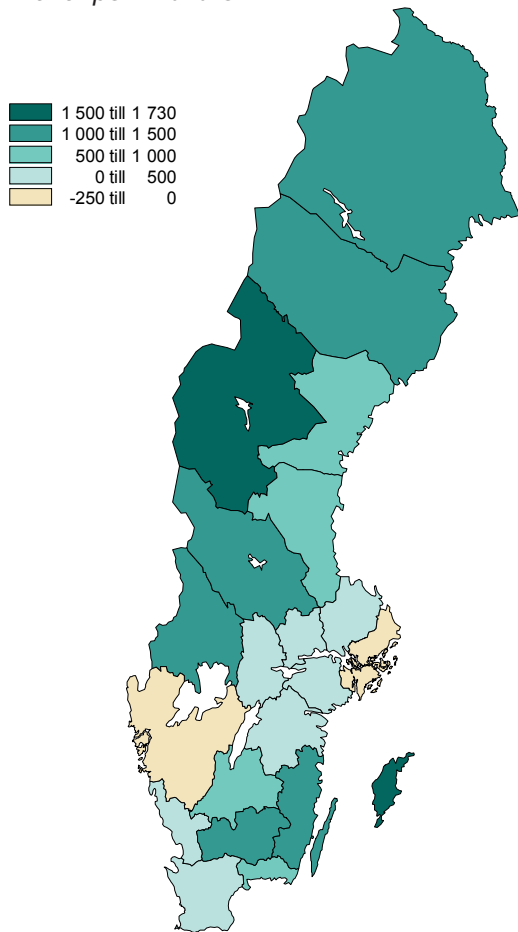
I figuren ser man förändringen i kostnadsutjämningsen för regionerna mellan åren 2020 och 2019.

De regioner som är turkos visar ökat bidragsbelopp i kostnadsutjämningsen. Ju mörkare turkos, desto mer ökning. Region Gotland ökar från nästan 770 kr/inv. till nästan 2 370 kr/inv. Region Jämtland Härjedalen får en ökning av utjämningsbidraget från 357 kr/inv. till drygt 2 000 kr/inv. I båda regionerna så är det glesheten som gör att utjämningsbidraget ökar. De beigefärgade regionerna visar de regioner som minskat sitt belopp i kostnadsutjämningsen. Ju mörkare beige, desto mer minskning. Region Stockholm går från att ha varit en bidragstagare i kostnadsutjämningsen till att bli en bidragsgivare mellan år 2019 och år 2020. Regionen gick från ett bidrag på 256 kr/inv. 2019 till att betala 610 kr/inv. år 2020. Det är effekten av gleshetsfaktorn som gör att det blir så.

När man ser på det totala utfallet för regionerna ser man att Region Stockholm och Västra Götalandsregionen minskar mest. Stockholm går från -439 kr/inv. år 2019 till -682 kr/inv. år 2020. Förklaringen ligger till största delen i kostnadsutjämningsen. Västra Götalandsregionen minskar sitt utjämningsbidrag från 2 847 kronor per invånare till 2 731 kronor per invånare under år 2020.

Förändringen i kommunalekonomisk utjämning för regioner mellan år 2020 och 2019

Kronor per invånare

Källa: Det kommunalekonomiska utjämningsystemet

I figuren ser man förändringen i totalt utjämningsutfall för regionerna mellan åren 2020 och 2019.

Övriga regioner ökar sitt totala utjämningsbidrag under år 2020 jämfört med år 2019.

Fakta

Beräkningar inom ramen för den kommunalekonomiska utjämningen genomförs två gånger, en gång i september och en gång i december, året före utjämningsåret. Syftet med septemberberäkningen är att förse kommuner och regioner med ett preliminärt underlag för budgetarbetet. Decemberberäkning utgör underlag för Skatteverkets preliminära beslut om vilka bidrag och avgifter som ska utgå under utjämningsåret. Kommuner och regioner kan senast den 15 februari "påtala brister och oriktiga uppgifter i underlaget för beslutet". Skatteverket fattar beslut senast den 15 april om vilka bidrag och avgifter som ska utgå under utjämningsåret.

Systemets delar

Delsystemen i utjämningen består vardera av fem olika delar; inkomstutjämning, kostnadsutjämning, strukturbidrag, införandebidrag och regleringsbidrag/-avgift.

Inkomstutjämningen, skillnad i skatteintäkter

Inkomstutjämningen utjämnar för skillnader i skatteintäkter mellan kommuner och mellan regioner. Inkomstutjämnings-

en finansieras i huvudsak av staten. Kommuner och regioner garanteras genom ett inkomstutjämningsbidrag 115 procent av en uppräknad medelskattekraft i riket. Kommuner och regioner som har en skattekraft över den s.k. garantinivån betalar en inkomstutjämningsavgift till staten.

Kostnadsutjämningen, strukturella skillnader

Kostnadsutjämningen utjämnar för strukturella behovs- och kostnadsskillnader, t.ex. skillnader i andelen barn eller andelen äldre. Systemet ska däremot inte utjämnar för kostnader som beror på skillnader i vald servicenivå, avgiftssättning och effektivitet.

Kostnadsutjämningen för kommuner består av nio delmodeller:

- Förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet
- Förskoleklass och grundskola
- Gymnasieskola
- Kommunal vuxenutbildning
- Individ- och familjeomsorg
- Äldreomsorg
- Infrastruktur
- Verksamhetsövergripande kostnader
- Kollektivtrafik (gemensam för kommuner och regioner)

Kostnadsutjämningen för regioner består av tre delmodeller:

- Hälso- och sjukvård
- Befolkningsförändringar
- Kollektivtrafik (gemensam för kommuner och regioner)

Strukturbidrag

Strukturbidraget ska kompensera kommuner och regioner för att vissa delmodeller i kostnadsutjämningen från och med år 2005 togs bort och för större bidragsminskningar till följd av övriga förändringar som gjordes samtidigt. Mer om detta går att läsa i "Likvärdiga förutsättningar – Översyn av den kommunala utjämningen", SOU 2011:39.

Införandebidrag, plåster på såren

Kommuner och regioner som vid ett införande av nytt utjämningsystemet får en bidragsminskning alternativt avgiftshöjning, har rätt till ett årligt införandebidrag för den del av bidragsminskningen som överstiger 250 kronor per invånare. Införandebidragen trappas av stegvis med 250 kronor per invånare och år.

Regleringspost

Nettot av inkomstutjämning, kostnadsutjämning och strukturbidrag samt införandebidrag jämförs med de för utjämningsåret anslagna medlen för kommuner respektive regioner. Om beloppet överstiger anslaget ska en regleringsavgift erläggas. Om nettot uppgår till ett belopp som är mindre än anslaget utgår ett regleringsbidrag. Regleringsbidraget/-avgiften beräknas för kommuner och regioner på totalnivå och var för sig som enhetliga belopp i kronor per invånare.

Kontaktperson: Mats Rönnbacka, 010-479 61 84

Tidigare fördjupningsartiklar

Titel	Nummer	Sid
Användningen av BNI i EU:s budget.....	2019:4	10
Ekonomisk tillväxt och resursförbrukning.....	2019:4	14
Hushållens icke-vinstdrivande organisationer i nationalräkenskaperna ...	2019:4	20
Högre BNP efter översyn av tidsserien	2019:3	10
Vad mäter BNP?	2019:3	12
Utlandsproduktionens påverkan på BNP	2019:3	15
BNP-nivån höjs preliminärt med 1 procent helåret 2015	2019:2	10
Varför görs en allmän översyn av nationalräkenskaperna?.....	2019:2	13
Företagens ekonomi beskriver utvecklingen för näringslivet.....	2019:2	15
Enhetlig källa för produktionsberäkningarna.....	2019:2	18
Högre tillväxt i tjänstespecialiserade län	2019:1	10
Högst disponibla inkomster i Danderyd, lägst i Lessebo.....	2019:1	13
Stora regionala skillnader i klimatpåverkan.....	2019:1	17
2018 – Ett händelserikt producentprisår	2019:1	20
Högst aktieförmögenhet i storstäder.....	2018:4	11
Fortsatta problem med ohållbara offentliga finanser i EU	2018:4	15
Ny tabell ska ge bättre överblick över pensionsskulden	2018:4	18
Privata företag allt vanligare inom vård, skola och omsorg.....	2018:3	9
Förändrad statistisk redovisning av public service	2018:3	12
Volymberäkningar för offentlig produktion	2018:3	14
Miljöräkenskaperna kopplar ihop ekonomi och miljö.....	2018:2	8
Miljöskatter i Sverige och internationellt.....	2018:2	11
Industriföretagens kostnader för minskad miljöpåverkan oförändrade	2018:2	14
Utsläpp från oljeprodukter minskar.....	2018:2	17
Input-Outputanalys som verktyg i miljöräkenskaperna.....	2018:2	19
Profilering i den ekonomiska statistiken	2018:1	8
Mot minskade skillnader mellan finansräkenskaperna och betalningsbalansen	2018:1	11
Digitalisering och makroekonomiska mått	2018:1	16
Bättre konsistens i säsongrensningen till följd av mindre turbulens i ekonomin.....	2017:4	8
Störst revideringar för gruv- och tillverkningsindustri samt övrig varuproduktion	2017:4	12
Forskning och utveckling - en svårfångad verksamhet.....	2017:4	16
BNP drygt 30 gånger så hög idag som år 1800	2017:3	8
Tandvårdskostnaden per capita ökade år 2015	2017:3	12
Minskad positiv bias i revideringarna av BNP	2017:3	15

ANSVARIG UTGIVARE

Elisabeth Hopkins

FRÅGOR OM INNEHÅLLET I DENNA PUBLIKATION

Maria Schoultz, redaktör	010-479 40 74
Mattias Kain Wyatt	010-479 43 56
Helena Kaplan	010-479 43 88
Jenny Lunneborg	010-479 44 42
Axel Purwin	010-479 58 01
Mats Rönnbacka	010-479 61 84

GRAFISK FORM

Monica Andersson 010-479 43 62

Förfrågningar kan även göras via e-post: fornamn.efternamn@scb.se.